

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.
»Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji Din 144.—, za inozemstvo Din 330.—. Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

DEMARŠA VELESIL V SOFIJI

Sinoči je angleški poslanik v Sofiji pozval bolgarsko vlado, naj ukrene resne korake zoper makedonstvujušče in prepreči njihovo zločinsko početje

Sofija, 15. marca. Pri tridnevni razpravi je zunanje-politični odbor sobranja sinoči z večino glasov odobril sofijske konvencije, nanašajoče se na ureditev obmejnih odnosov med Jugoslavijo in Bolgarijo. Vlada je sklenila, da bo predložila konvencije prihodnjega torka sobranju v ratifikacijo.

Glede na to, da so razprave v zunanje-političnem odboru pokazale, da skušajo gotovi krogi v Bolgariji še vedno zagovarjati in ščititi makedonstvujušče in njihovo početje, so velesile sklenile intervenirati pri bolgarski vladi. V zvezi s tem se doznava, da je sinoči angleški poslanik v Sofiji Waterlow posetil zunanega ministra Burova ter v imenu Anglije in Francije pozval bolgarsko vlado, naj ukrene resne korake proti rovarstvu makedonskega revolucionarnega odbora, ker bi bile v nasprotnem primeru velesile prisiljene iz-

vajati konsekvence in odtegniti Bolgariji svojo nadaljno podporo. Z oficijelne strani sicer zanikajo, da bi bil poset angleškega poslanika v zvezi z demaršom velesil, vendar pa priznavajo, da se je nanašal na odnose med Jugoslavijo in Bolgarijo in na početje makedonstvujuščih v zvezi z nedavnimi atentati v Kočanih, Pirotu, Krivi Palanki in Strumici.

Z oficijelne vojaške strani naglašajo, da hoče bolgarska vlada lojalno izvajati sklenjeni sporazum in da bo storila vse za ohranitev miru in reda na meji. Makedonstvujušči, ki uvidevajo, da se razvijajo razmere in dogodki za nje dokaj neugodno, luto napadajo vlado ter ji očitajo, da je napravila s sklenitvijo sofijskega sporazuma nepopravljivo pogreško. V svojih listih pozivajo sobranje, naj prepreči ratifikacijo teh konvencij. Na drugi strani se skušajo

oprati na ta način, da kratkoma lojalno vsako zvezo z atentati na jugoslovenskem ozemlju, in taje celo pisanje svojega glavnega organa, ki je ponovno odkrito priznal, da so vsi ti atentati delo makedonstvujuščih in da jim bodo sledili še drugi.

Sofija, 15. marca. AA. Bolgarska agencija javlja: Parlamentarni odbor za zunanje zadeve je imel te dni sejo, na kateri je minister zunanjih zadev Burov očrtal jugoslovenske - bolgarske odnose in na katerih se je vodila diskusija o tem vprašanju. Seji je prisostvoval tudi predsednik vlade g. Ljapčev. Po seji je bil izdan komuniké, v katerem se pravi, da sta oba ministra poročala o delu mešane komisije ter izrazila svoje globoko prepričanje v trajnosti jugoslovensko - bolgarskega sporazuma, ki je v čilu tendenc evropske miroljubne politike.

Občinske volitve v Rumuniji

Krvavi spopadi med političnimi nasprotniki — Napredek liberalne stranke — Končni izidi še niso znani

Bukarešta, 15. marca. Včeraj so se vršile po vsej Rumuniji občinske volitve. Volilna borba je bila zelo huda in od vseh strani prihajajo poročila o krvavih izgredih med političnimi nasprotniki. V Bukarešti je bil umorjen pristaš liberalne stranke, kar pa je imelo za posledico, da je stranka dobila mnogo večje število glasov, kakor pa se je pričakovalo. Tudi v petih drugih volilnih okrožjih je liberalna stranka uspela dokaj dobro in je dobila enako število glasov kakor vladna stranka. Podrobni rezultati bodo znani šele v par dneh, vsekakor pa se da že po dosedanjih rezultatih sklepati, da je dobila vladna stranka veliko večino.

Bukarešta, 15. marca. AA. »Rador« javlja, da so bile občinske volitve povsod mirne in da je vlada dobila v vseh občinah večino razen v 4 mestih na teritoriji stare Rumunije, kjer so dobili večino liberalci. Ostale stranke pri volitvah sploh ne pridejo v poštev. Opažala se je v mestih velika agitacija opozicije, češ, da imajo mesta veliko težja bremena kakor pa vasi. Toda tudi ta agitacija ni prinesla opoziciji nobene koristi, ker so tudi mesta odločno glasovala za vlado. V sami Bukarešti so dobili liberalci 30% glasov. Iz teh volitev se je nadalje videlo, da imajo liberalci pristaše samo v stari Rumuniji, v novih krajih pa nimajo sploh nobenih pristašev.

Trst proti Reki

Protesti tržaških trgovcev proti proglasitvi Reke za svobodno luko

Trst, 15. marca. Razburjenje, ki je zavladalo med tržaškimi gospodarskimi krogi zaradi nameravane proglasitve Reke za svobodno luko, se kljub pomirjevalnim izjavam oblasti ni poglobilo. Tudi danes je ostalo mnogo trgovin v znak protesta proti temu ukrepu zaprtih. Sinoči se je vršilo zborovanje trgovcev, na katerem je bilo sklenjeno, da pošljejo v Rim posebno deputacijo, ki naj bi naprosila vlado, da prizna Trstu enake ugodnosti kakor Reki in da tudi Trst proglasi za svobodno luko.

Duhteča usta
SARGOV

KALODONT

Velike poplave v Španiji

Silni viharji po vsej Španiji — Katastrofalne povodnji v severni Španiji — Prekinjene železniške zveze

Madrid, 15. marca. V vsej Španiji divjajo silne nevihte, spremljane z velikanskimi nalivi. Pri Saragosi je narasla reka Ebro za 5 metrov nad normalnim stanjem. Iz številnih pokrajin poročajo o strahovitih viharjih in nalivih. Reke vznemirljivo naraščajo. Velikanski nalivi so prekinili železniško zvezo med Blazoolo in Labidassoo.

Pariz, 15. marca. »Petit Parisien« poroča iz Madrida, da so se pojavile tudi v severni Španiji katastrofalne poplave. Dolina reke Ebro je docela pod vodo in tako opustošena, da tamošnje polje letos sploh ne bo mogoče obdelati. Številni kraji so popolnoma odrezani od ostalega sveta tako, da je

preskrba prebivalstva z živili nemogoča. Tudi železniški promet je popolnoma ukinjen. V provinci San Sebastian se je odtrgal ogromen plaz, ki je zasul železniško progo in porušil okrog 20 hiš. Pri Vincenci je voda odnesla most čez reko v trenutku, ko je pripeljal na most poštni avtobus. Šofer in dve nuni so našli smrt v valovih, tri nune in nekaj duhovnikov pa so bili težko ranjeni.

Bordeaux ogrožen

Pariz, 15. marca. Katastrofalna poplava v južni Franciji ogroža sedaj že mesto Bordeaux, za čegar varnost je uvedena posebna služba. Vsa posadka v mestu je v strogi pripravljenosti.

Žena voditeljica velike roparske tolpe

Vdova Chomg načeljuje 10.000 kitajskim roparjem, ki plenijo bogatine in dele plen s siromaki

Peking, 15. marca. d. V zapadnih dežih pokrajine Honan gospodarijo že nekaj mesecev tisočglave roparske tolpe, ki jih vodi neka žena, ki je znana kot vdova maršala Changa. Ropari so svoji voditeljici slepo vdani ter pripravljeni izvršiti sleherni njen ukaz. Velike simpatije uživa tudi med nižjimi sloji ljudstva.

Vsi napori vladnih čet, da bi jo ujeli in razgnali njene roparske tolpe, so bili do sedaj brezuspešni, ker je ostala še vselej na bojišču kot zmagovalka pogumna voditeljica roparjev, ki je v resnici vdova nekega bogatega kitajskega trgovca, katerega so umorili kitajski banditi. Užaloščena zaradi smrti svojega moža je vstopila v eno izmed številnih roparskih tolp ter kmalu postala njena voditeljica. Sedaj štejejo njene čete že preko 10.000 mož. Kadar se odpravljajo na roparske pohode, pošilja naprej izvidniške čete, ki dele med preprosto ljudstvo letake

z napisli: »Oropajte bogate in pomagajte bednim!« Vdova Chang je zvezda pomočnica bednega ljudstva! v resnici napadajo člani njene roparske vojske samo bogatne ter dele potem ugrabljeni plen z bednim ljudstvom. Vdova Chang slovi po velikem pogumu, s katerim je zadržila že mnoge moške nasprotnike. Guverner province Honan jo je že ponovno pozval, naj onusti svoj roparski posel in naj raje vstopi v državno službo, kjer ji je nudil odlično mesto. Vdova pa je doslej odklonila vse te ponudbe in nadaljuje s svojimi roparskimi podvigi.

Katastrofa danskega parnika

Brest, 15. marca. Pri Quessant se je potopil včeraj danski tovorni parnik »Flömlerberg« iz Kodanja, ki je vozil velike količine fosfata. Parnik je zadel na skalo. Posadka 19 mož se je rešila v rešilnih čolnih.

Odhod Tardieua v London

Glavna zapreka na londonski konferenci italijanska zahteva po paritetu s Francijo — Sestanek Brianda z Grandijem — Jutri se sestane Tardieu z Macdonaldom

London, 15. marca. AA. Na pomorski razorožitveni konferenci so živahna pogajanja, da se premagajo nastale težkoče. Kljub temu, da ni bilo večerj tako številnih razgovorov kakor v četrtek, smatrajo, da se je položaj konference zboljšal. Priznava se, da leži glavna zapreka napredku konference v francoskem stališču, da Italija ni upravičena zahtevati pomorske paritete s Francijo. Posebno važnost pripisujejo dolgemu razgovoru francoskega zunanjega ministra Brianda z italijanskim zunanjim ministrom Grandijem, ki je trajal včeraj od 18. do 18.35. Grandi se je posvetoval pred tem razgovorom z načelnikom ameriške delegacije Stimsonom. Zunanji minister Briand bo poročal o položaju francoskemu ministrskemu predsedniku Tardieuu, ki pride drevi v London in se bo jutri sestel z angleškim ministrskim predsednikom Macdonaldom v Chequersu.

Pariz, 15. marca. AA. Na londonski pomorski razorožitveni konferenci se osnuje odbor iz samih pomorskih strokovnjakov. Odboru bo poverjena naloga, proučiti možnost potrebnih izprememb v odredbah washingtonske pogodbe, ki se nanašajo na izločitev ladij iz uporabe in izmenjavo starih ladij, kakor tudi na one kategorije ladij, ki niso vsebovane v tej pogodbi.

Pariz, 15. marca. Sinoči se je sestel ministrski svet, da pred odhodom ministrskega predsednika Tardieua v London na pomorsko razorožitveno konferenco razpravi o zahtevi italijanske delegacije po paritetu s Francijo v Sredozemskem morju in določi končno stališče francoske delegacije. Francoski tisk se še nadalje bavi s to italijansko zahtevo in jo ostro kritizira. Tako nastopa »Temps« ponovno v uvodniku proti italijanski zahtevi po paritetu v Sredozemskem morju ter označuje stališče Italije

na londonski konferenci kot čisto politiko prestiža in nezdružljivo z mirovno politiko. Ministrski predsednik Tardieu je odpotoval danes v spremstvu šefa svojega kabineta v London, kjer ostane samo čez noč.

London, 15. marca. Francoski krogi naglašajo, da je položaj na pomorski razorožitveni konferenci stacionaren. Nedelja zna biti odločilna za nadaljni potek konference. Zunanji minister Briand bo obnovil predlog, naj se sklene medsebojni garantijski pakt brez Zedinjenih držav. Če bo Macdonald proti temu predlogu, bo Francija prisiljena vztrajati pri svojih tonažnih številkah, ki so potrebne, da si zagotovi mednarodno varnost. Nadaljni razgovori bodo izključno tehničnega značaja.

London, 15. marca. Med francosko in italijansko delegacijo so v teku pogajanja, ki bodo bržkone odločilna za nadaljno usodo londonske razorožitvene konference. Na enočinem sestanku z Briandom je Grandi postavil razne nove predloge, ki se tičejo razmerja med tonažo francoske in italijanske mornarice, kakor tudi kompromisne rešitve od Francije predlaganega erodzemskega pakta. Francoska delegacija bo danes te predloge proučila in zavzela svoje končno stališče. Pogajanja med Japonsko in Ameriko so dovedla do sporazuma o nižjih kategorijah vojnih ladij, dočim je vprašanje razmerja moči ostalo še vedno nerazčiščeno.

Macdonald si na vse mogoče načine prizadeva, da bi premostil težkoče in nasprotstva, ki so se zadnje dni tako poostila, da se je že govorilo o razidu konference. Macdonald je še vedno velik optimist in upa, da bo v kratkem prišlo do povoljnih pozitivnih rezultatov.

Zakon o lekarnah

Beograd, 15. marca. Včeraj se je zbrala v Beogradu delegacija lekarnarjev iz vse države, ki so prišli semkaj, da posredujejo pri uveljavljanju novega zakona o lekarnah. Zastopniki lekarnarjev so imeli krajšo konferenco, na kateri so določili deputacijo, ki je odšla v predsedništvo vlade, da izroči spomenico o njihovih željah glede na novi zakon o lekarnah. Sprejel jih je vrhovni inspektor Nikolić. Zatem so se lekarnarji formirali v sprejeto, v katerem je bilo okoli 400 udeležencev, ter odšli na dvor, kjer so izročili maršlatu svojo spomenico, nato pa se vpisali v dvorno knjigo. Lekarnarji izražajo svoje želje, ki naj se uveljavijo po novem zakonu o lekarnah, zlasti glede na podeljevanje koncesij za nove lekarnice. Zato naprošajo vlado, naj odstrani obstoječe težkoče, ker je dosednji sistem podeljevanja koncesij škodljiv za razvoj lekarnarstva.

Grško zunanje posojilo

Atene, 15. marca. AA. Guverner Narodne banke Brosmpulos je odpotoval danes v Pariz da sklene posojilo v znesku 8 milijonov funtov sterlingov, ki se bo uporabilo za neka nova državna podjetja. Predsednik vlade Venizelos naj hotel sprejeti nase in na vlado vso odgovornost za to posojilo ter je radi tega sklical sejo ministrov in šefov vseh strank, da se izjavijo o tem posojilu. Šefi strank so pristali na to, da se posojilo najame. Nadalje bo vlada najela poleg omenjenega posojila še drugo posojilo v znesku 600.000 funtov sterlingov, ki se bo uporabilo za umetno gnojenje.

Preosnove bolgarske vlade ne bo

Beograd, 15. marca. M. Bolgarski list »Dnevnik« piše v svoji poslednji številki, da je sedanjí položaj bolgarske vlade po zadnji seji ministrskega sveta postal jasnejši in toliko, ker se ne more pričakovati nobenega presenečenja glede na izpremembo v njej. Ministrski predsednik Ljapčev izjavlja, da nima namena izvršiti kako preosnovo vlade.

Tarifna pogajanja z Grčijo

Pariz, 15. marca. AA. »Intransigeant« poroča iz Aten, da odpotuje danes v Beograd delegacija, ki se bo pogajala z jugoslovensko vlado o železniških tarifah na progi Beograd-Solun.

Ločitev bivšega rumunskega prestolonaslednika

Bukarešta, 15. marca. Današnji listi poročajo, da se je bivši prestolonaslednik princ Karel sodno ločil od svoje prve žene ge. Lupescu.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.72, Berlin 13.51, Bruselj 7.8937, Budimpešta 9.9003, Curih 1095.9, Dunaj 797.92, London 275.43, Newyork 56.53, Pariz 221.68, Praga 167.90, Trst 296.83.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih. Beograd 9.12625, Pariz 20.21, London 25.1275, New York 516.77, Bruselj 72.00, Milan 27.065, Madrid 64.10, Berlin 123.22, Dunaj 72.78, Sofija 3.74, Praga 15.305, Varšava 58.075, Bukarešta 3.07125, Budimpešta 90.34.

Konferenca o kodifikaciji mednarodnega prava

Pozdrav nizozemske kraljice — Pričetek dela posameznih komisij v ponedeljek — Konferenca bo trajala več tednov

Haag, 15. marca. AA. Kraljica Vilhelmina je včeraj poslala konferenci za kodifikacijo mednarodnega prava brzojavko, v kateri izraža prijetno iznenadenje nad izrazi spoštovanja s strani konference ter želi uspešno delo. To brzojavko je prečital na večerajšnji popoldanski seji predsednik konference, Konferenca jo je sprejela z burnimi ovacijami za nizozemsko kraljico. Nato je bilo po diskusiji soglasno sklenjeno, da predlože v interesu normalne in hitre debate do ponedeljka vse delegacije svoje predloge in amandmane o vprašanjih, v katerih se bo v komisijah razpravljalo. Komisije bodo začele posloovati v ponedeljek.

Haag, 15. marca. AA. Nizozemski tisk obširno piše o zasedanju haaške konference o kodifikaciji mednarodnega prava, ki se vrši pod okriljem Lige narodov. Vsi inozemski listi brez razlike strankarske pripadnosti, naglašajo veliko važnost konference, ker je v zgodovinski prvi slučaj, da se

je mogla sestati konferenca s tako značilnim dnevnim redom.

Haag, 15. marca. AA. Materijal, ki se bo obravnaval na konferenci za kodifikacijo mednarodnega prava, je ogromen. Vsi krogi mislijo, da bo zaradi tega konferenca zasedala več tednov.

Planet Transneptun

New York, 15. marca. Odkritje novega planeta, ki se imenuje začasno Transneptun, smatrajo ameriški astronomi za največji dogodek v ameriškem zvezdoznanstvu. Zvezdarna Lowell v Flagstaffu v Arizoni, ki je odkrila novi planet, poroča, da so bili potrebni meseci napornega študija, preden so odkrili planet, ki je zelo oddaljen in navidezno malega obsega. S prostim očesom se planet ne more opaziti. Zvezdoslovci menijo, da je novi planet pokrit s snegom in ledom in da ima velike oceane, ki so napolnjeni s tekočim žrakom. Ker je novi planet zelo oddaljen od sonca, je njegova dnevna svetloba zelo slaba in približno tako močna kot naša mesečina.

Znamenite stavbe stare Ljubljane

Romantika stare Ljubljane, ki jo je pregnala moderna doba

Ljubljana, 15. marca.

ZKD je priredila v torek dobro obiskano predavanje učitelja g. Potočnika o stari Ljubljani, iz katerega posnemamo naslednje zanimivosti:

Kazina,

nekdanja last in trdnjava ljubljanskih Nemcev, je bila zgrajena v letih 1836 do 1838. Ko so kopali temelji, so našli več rimskih grobov in pozlačeno soho iz bronze, ki predstavlja rimskega meščana iz Emona. Soha je shranjena v našem državnem muzeju.

Uršulinsko cerkev in samostan

je dal sezidati bogat trgovec Jakob pl. Schellenburg, rodom s Tirolskega. Stavbo so zidali od l. 1718 do 1726.

Gradišče

pomeni ograjen in utrjen kraj. Leta 1780 je imelo 83 malih, večinoma lesenih hiš in 964 prebivalcev, ki so bili podložni nemškemu vitezskemu redu. Na kraju sedanje hiše Okrožnega urada za zavarovanje dedavcev je stala do potresa gostilna »Zum Gärtnerwirt«, po domače »Pri Zolarju«. V

potresa l. 1895 je stanoval v tej hiši deželni predsednik ter so bili nastanjeni v njej uradi deželne vlade.

Kip Brezmadežne

na Šentjakobskem trgu

so postavili l. 1682 v spomin na kugo. Cerkev sv. Jakoba se imenuje že l. 1389. Sedanje cerkev so zidali v letih 1613 do 1615. Kjer stoji zdaj dekliška šola, je stala do potresa dobe reducta, zidana l. 1658. Tu je bila nekdanja jezuitska gimnazija, pozneje pa so se tu vršile razne zabave, elitni plesi in razstave. Tu je do potresa zboroval kranjski deželni zbor. Kadar je zboroval, so vsakokrat razpeli med reducto in stiškim dvorcem železno verigo, da ne bi motil zborovanja promet.

Znamenita je hiša

Stari trg št. 34,

katere pročelje je obrnjeno v Sv. Florijana ulico. Tej hiši pravijo »stiški dvorec«. Do leta 1315 je stala na tem kraju hišica z vrhom; oboje je prodal neki ljubljanski meščan stškemu opatu. Opat Jakob je dvorec nanovo sezidal in oplešal. V dvorcu so stanovali prelati, stiški menihi in drugi

hiše **Kmetijske posojilnice in njenih sosed** je stala nekdo cerkev sv. Jožefa, poleg cerkve pa samostan bosopetih avgustincev disalceator. Leta 1786 je vlada pregnala avgustince, samostan pa izročila usmiljenim bratom. Ti so cerkev sv. Jožefa izpremenili v bolnico, kapelo poleg nje pa posvetili sv. Križu. Leta 1855 so prevzele bolnico usmiljene sestre iz reda sv. Vincencija Pavlanskega in opravljale v njej delo usmiljenja do l. 1895. Tega leta so porušili cerkev in bolnico, cerkveno opravilo pa prenesli v novozgrajeno cerkev današnje splošne bolnice.

Kolizej

je dal sezidati l. 1745 Josip Withalm iz Gradca in sicer za vojaštvo, potujoče skozi Ljubljano. Poprej je bilo vojaštvo nastanjeno po hišah v mestu. Leta 1747 je Kolizej pogorel, a so ga takoj drugo leto vnovič zgradili. Tu stanuje zdaj 128 strank z okoli 800 prebivalci.

Na kraju sedanje

palace Ljubljanske kreditne banke so položili l. 1648 temeljni kamen cerkvi sv. Mihaela in samostanu redovnic sv. Klare. L. 1782 je dal cesar Jožef II. samostan zapreti in ga spremeniti v vojaško bolnico in osebnovališče.

Prešernovo ulico

so poprej menovali Slonovo ulico, ker so po njej vodili l. 1852 slona, ki je bil v spremstvu nadvojvode Maksimilijana. Slon in njegov gospodar sta prenočila v sedanjem hotelu Slon. Slon najbrž ni prenočil v sobi, temveč na dvorišču.

Na

Marijinem trgu,

kjer stoji zdaj franciskanska cerkev, je stala nekdo cerkva sv. Martina na Griču. L. 1629 je požar uničil samostan in cerkev, last avgustincev. Konrad baron Reinstein in njegova žena Felicita sta prisločila avgustincem na pomoč in l. 1660 so dovršili sedanjo hišo božjo.

Ljubljanski mestni trg l. 1681.

Na levi škofija, poleg nje stara stolnica, v sredini Neptunov vodnjak, na desni nekdanja mestna hiša.

nasprotni Wurzbachovi hiši št. 1 je bilo l. 1875 telovadilišče Sokola.

Kjer stoji zdaj

dramsko gledališče,

je stalo poprej poslopje Polovš — Ballhaus, kjer so se zbirali v 18. stoletju plemenitišči in prirejali vitezke igre. Od leta 1781 je bila tu deželna žitnica, od l. 1848 do 1860 pa vojašnica in vojaško skladišče. Leta 1892 je mestni magistrat kupil to poslopje za 4500 goldinarjev, ga podrl in zgradil Erjavčevu cestro. Poleg tega poslopja je bila znamenita pivnica »Pri Centuriju«.

Kjer se zdaj dviga

mestna hiša

med nekdanjo Schumijevu, danes Hribarjevo hišo, in gostilno »Pri Lovšinu«, je stala nekdo mestna ubožnica Stubenbergove ustanove. Na mestu hiše uradniškega konzorcija v sedanji Gregorčičevi ulici, prejšnji Hilšerjevi ulici, je stalo svojčas vojaško vzgajališče, kjer je učil višji častnik Hilšer, odtod tudi prejšnje ime tej ulici. Hiša na Borštnikovem trgu l. kjer je danes dvorska knjižnica, je imelo v potresni dobi obliko »patrontošelna«.

Kjer je zdaj

šetališče pred Glasbeno Matico,

je bilo poprej skladišče trgovca Kastnerja, tik njega pa znana gostilna »Pri Šikcu«, njej nasproti je današnja gostilna »Pri panju«. Na sedanjem Napoleonovem trgu se je leta 1292 naselil red templarjev, po razpustu tega reda pa je l. 1312 prevzel posestvo nemški vitezki red. Sedanje cerkev je sezidal grof Stahremberg. Gostilna »Numero ajns«, nekdanja Matevžetova gostilna, je bila tam, kjer je zdaj nov park in križevniški vrt. Na levi strani proti Križevnikom je bila prodajalna moke, kjer je prodajal mlevske izdelke sedanji molar na Valvazorjevem trgu g. Ivan Fajdiga.

Ob

Emonske cesti

je stal hlev, poleg njega pa kovačnica. Zednjji gostilničar je bil Peter Kriz, ki se je odtod preselil v sedanjo gostilno pri Košku.

Tam, kjer je zdaj

v Gosposki ulici prazen prostor,

last mestne občine, je stal do potresa knežji dvorec »Fürstenhof«, onaj najimennitnejši poslopj stare Ljubljane, katero je dal sezidati l. 1642 grof Engelbert Turjaški, takratni deželni glavar. V tem poslopju se je shajalo plemstvo iz vse dežele. Dvorec je imel poleg krasnih soban dragoceno knjižnico in zbirko umetnin; po hodnikih so visele slike takratnih umetnikov. Na južni strani so bili vrtni, kjer je raslo najlepše sadje. Vrtove so poziviljali umetniški kipi in vodometi. Za obzidjem je bil ribnik, po katerem so plavalji beli labodi. Tu je imela nekdanja Glasbena Matica svoje prostore.

Nekdanje

hiše v Gosposki ulici

so bile ponajveč last plemenitašev. V bivši Pongratzovi hiši je zdaj Narodna kavarna. Bivša Gerltzjeva hiša je zdaj last trgovca Karla Preloga. To hišo je dal sezidati okoli l. 1763 Andrej Daniel grof Barbo. V tej hiši je bival za časa kongresa neapoljski kralj Ferdinand s svojim spremstvom.

Vogalno

poslopje na sedanjem Novem,

proje Turjaškem trgu, kjer je zdaj nastanjena Kmetijska družba za Slovenijo, so imenovali svojčas Lontovž (Landhaus). V njem so se shajali deželni stanovci k deželnemu zboru, v njem so se vršile sodne obravnave, v njem so bili deželni uradi in deželna blagajna. Prvo deželno hišo so sezidali l. 1467, a jo je potres l. 1511 popolnoma porušil. Novo hišo so sezidali l. 1548 ter jo pozneje palogoma povečali. V tej hiši je bila velika dvorana, njej nasproti pa kapelica sv. Ahacija. Od leta 1856 do

odlični gostje, ki so prišli v Ljubljano. Do leta 1895 je bilo v tem poslopju deželno sodišče, pozneje pa je imela obrtna šola tu svoje prostore.

Če bi šli pred 150 leti po sedanji ulici

pod Trančo,

na sedanji Čevljarški most, bi zapazili poslopje z močnimi oboki, pod katerimi so prodajali kramarji svoje blago. To poslopje so imenovali nekdanj »Trančo«. Nad oboki so bili zaporji, v katerih so pretepali mestni biriči hudodelce, da se je njih jok in stok razlegal daleč naokrog. Tu je bila nastanjena nočna straža, ki je ponoči ločila pretepače. Ker je bilo poslopje zelo trdno, so ga l. 1789 podrli.

V ozki

Židovski ulici

se še tuptam vidijo sledovi potresa leta 1895. V Ljubljani so bili menda židje prvi trgovci in so imeli dolgo časa skoro vso trgovino v rokah. Židovska ulica in Židovska steza nas še sedaj spominjata nanje. Tu so imeli že pred letom 1213 svojo molitnico — sinagogo.

Leta 1484 so opustili mestno hišo na Starem trgu in sezidali

novi na Mestnem trgu

Prvotna mestna hiša je bila zgrajena na dveh velikih kamenitih podstavkih in je bila enonadstropna. V pritličju je imela širok pokrit privoz. S to mestno hišo niso bili posebno zadovoljni, ker je mestni zastopniki l. 1547 sezidali novo poslopje. Zgradba novega rotovža se je zavlekla do l. 1717. Naslednje leto je sezidal mestno hišo stavbnik Maček v tej obliki, v kakršni se je ohranila do današnjega dne. Vodnjak pred magistratom je bil postavil leta 1751 znameniti kipar Francišek Robba.

Na kraju

sedanje Kresije,

kjer je Mayerjeva trgovina, je stal nekdo meščanski spital, ki ga je ustanovila leta 1345 ogrska kraljica Elizabeta, ko je potovala skozi Ljubljano v Neapoli. Prvotni spital je bila mala hiša, ki se je v toku let izpremenila v obširno poslopje. V bližini spitala so pokopali vse hiše, ki so bile proste vseh hišnih davkov, in sicer zato, ker so Ljubljanci hrabro odbili napad celjskega grofa l. 1442. Lastniki so plačevali samo en krajec davka, ki so ga prinašali v znak podložnosti vsako leto dne 30. septembra opolnoči v slovesnem sprevedu na magistrat. Ta navada se je ohranila do leta 1580. Nanovo zgrajeno poslopje pa ni bilo morda bolnica, temveč le zavetišče obubožanih meščanov, njihovih vdov, sirot in najdenčkov. Leta 1811 so spital opustili, poslopje pa preuredili v trgovske lokale. Omeniti je še, da je poleg spitala stala cerkva sv. Elizabete, v kateri so označili Lutrovo vero Primož Trubar, njegov sin Felician, Jurij Dalmatin in drugi.

Na sedanjem

Vodnikovem trgu

je stala že l. 1073 cerkev sv. Pihpa, ki pa je l. 1382 pogorela. Leta 1412 so postavili novo cerkev, posvečeno Materi božji v nebo vzoti in sezidali franciskanski samostan; tak samostan je bilo pokopališče. Leta 1784 so se franciskani preselili v sedanji samostan, zato so cerkev podrli, samostan pa spremenili v bolnico in ga pozneje porabili za šole.

Bivša

šentpeterska vojašnica

ni bila prvotno namenjena za vojašnico, temveč za lazarist za one, ki so boleli za kugo. Leta 1749 so poslopje dvignili za eno nadstropje in ga porabili za vojašnico.

Današnja

Kolodvorska ulica

se je nekdo imenovala »Blatna gasa« zaradi obilnega blata. Kjer je zdaj palača direktorije državnih železnic, je stala do leta 1914 predilnica, še prej pa tovarna za sladkor, ki je pogorela l. 1837.

Na kraju današnje

Bilanca letošnjega predpusta

Dolgčas na prireditvah — Letos je predpust Ljubljancev močno pobodel — Zanimiva statistika

Ljubljana, 15. marca.

Predpust je minil. Kratek je bil letos, šel je skoro neopazeno mimo nas, kajti bil je miren. Če pravilo nekateri. Ja je napravil čast svojemu imenu, lahko Ljubljanci, zlasti oni, ki so mnenja na čast in pa svojim blaginjam na ljubo organizirali predpustne prireditve, to zanikajo. Predpust je bil namreč letos izredno skromen. Skromen glede števila prireditev, skromen tudi kar se tiče obiska, a naskromnejši so bili naobrzi vsi ti obiskovalci sami, zakaj vsi zabavni večeri so bili v znamenju malinova. Vino, zlasti v buteljkah, je bilo redke pojave.

In tako dalje. Tako je namreč lani »Slovenski Narod« poročal o predpustni bilanci, ki je bila, kakor je videti, zelo slaba. Kriva je bila hripa, smuka in pa preklicani mraz, ki je zadržal ljudi doma.

Letos nas je pustila hripa pri miru in ker je bila tudi zima prizanesejiva, je razumljivo, da je letošnja predpustna bilanca ugodnejša. Mraza ni bilo, snega tudi ne. Smučarji so ostali doma ali pa z drugimi Ljubljanci vred polnili plesne dvorane. Saj je bilo tudi letos nebroj lepih, originalnih in tudi že tradicionalnih prireditev.

Ena največjih in nedvomno tudi letos najbolj obiskanih prireditev je bil planinski ples na Taboru, kjer je vladala velika gneča. Aranzma je bil prav dober in posrečen, zabava v splošnem dobra. Seveda se pa moramo vprašati, kje so tisti časi, ko so na planinskem plesu ljudje veselo vriskali in rajali? Letos se je zdel planinski ples skoraj nekoliko prenapet. Gospodje so bili v smoklingih, dame v elegantnih toaletah. Pritrdilno ni bilo, demokratično tudi ne.

Slično je bilo z drugimi prireditvami. Hrija je priredila maskarado. Prireditelji so stori vse za dobro razpoloženje. Dvorana je bila karnevalsko dekorirana, posrečene karikature so dale res tipično bohemsko in karnevalsko obeležje. Dvorana je bila sicer polna, toda Ljubljanci so ostali skoro hladni. Filistriki in zapeljivski kariki so zadnja leta Ljubljanci, kje tisti vzrok, je težko reči.

Sledijo sta prireditvi »Jadranske Straže« in »Kluba Primork«. Ples v narodnih nošah in črnobela reduta sta že več let na glasu naših najboljših in najbolj razigranih prireditev. Toda letos tudi na teh dveh prireditvah ni bilo pravega predpustnega razjavanja. Obisk dober, razpoloženje pa srednje. Mask je bilo dovolj, lepši in originalni, banalniji in groteskni. Pa niso bile vsele te maske, ne razposajene, ne razigrane, še manj pa duhovite. Skoro dolgočasile so se in z njimi tudi nemaskirani. Šele po polnoči se je razvila zabava. Proti jutru je pa bilo včasih preveč »štrungice«.

Bilo je še več drugih predpustnih prireditev. Nekateri so bile bolj imenitne, druge bolj skromne. Gotovo pa je, da nobena letošnja prireditev glede razjavanja in razposajenosti ni dosegla predpustnih prireditev pred vojno ali prva leta po vojni. Dobro bi bilo, da bi se Ljubljanci za prihodnji predpust malo otresli konzervativnosti in da bi na maskaradah ne bili taki filistri.

Kostumi in narodne noše

Lani trgovci s predpustom niso bili posebno zadovoljni. Letos so menda bolj. Vzroki so razumljivi. Več prireditev, več obisk in vse dame v novih toaletah! Letos je namreč moda kratka krila iz plesne dvorane.

ne pregnala. Dolga krila so prevladovala. Čim daljša, tem elegantnejša! Taka je bila deviza. In ker se lanske toalete niso dale podaljšati, so si morale dame kupiti nove. Zato je bila letos sleherni Ljubljanka na plesu nova. Mask je pa vsako leto manj, poleg tega se pa Ljubljanci ne znajo devizi primerno maskirati. Če je sportna maskarada, se nosi sportni kostum, ne pa rokoko! Za planinski ples ni smoking, še manj pa frak! V polni meri sta v tem pogledu odgovarjali samo črnobela reduta in ples v narodnih nošah, pa še tu je bilo sprva vse prenapeto.

Predpustne prireditve

Število letošnjih predpustnih prireditev je bilo rekordno. Na policiji je bilo prijavljenih 68 večjih in okoli 100 manjših. Lani je bilo 53 prireditev ter okoli 40 domačih »balov«. Največ jih je bilo seve v februarju, ko je predpustna sezona na višku in sicer 33, dočim jih je bilo v januarju 16, v marcu pa 19. Kakor je torej videti, je bila v predpustu povprečno skoro vsak dan ena prireditev. Rekord je kakor običajno odnesel pustni terek. Policiji je bilo prijavljenih 7 velikih prireditev. Poleg teh je bilo tudi 12 rokobornih dni.

Zanimiva statistika

Kakor lani, so tudi letos dohodki davkarje nekoliko nazadovani. Vzrok je v tem, da je bilo več prireditev oproščeni veseličnega davka z ozirom na kulturni ali dobrodelni namen. Saj prirelo maskarade in slične zabave večinoma razna karitativna, nacionalna, sportna ali pevška društva. V januarju in februarju je fiskus pobral 18.666,50 Din. Nadalje je prejela davkarja svoj 20% delež tudi od rokobor. Prodanih je bilo nad 6600 vstopnic. Zdi se pa, da je bilo gledavcev več. Tako vsaj zatrjujejo očvidci.

Obisk kinematografov je bil letos razmeroma zadovoljiv. Upoštevati je namreč treba, da je bil predpust izredno dolg. Državna blagajna je od prodanih kinematografskih vstopnic v januarju in februarju kasirala 164.838 Din. Za kino so Ljubljanci letos plačali 824.190 Din, lani pa okoli enega milijona dinarjev. Povprečno je v predpustu posetilo kinematografe okoli 80 tisoč Ljubljancev.

Najbolj nazorno prikazuje nazadovanje dohodkov davkarje iz veselične takse naslednji pregled:

leta 1927.	365.389 Din
leta 1928.	350.661 »
leta 1929.	183.504 »
leta 1930.	164.838 »

Je pa še ena statistika, ki je tudi zanimiva. Ta namreč kaže, koliko so ga Ljubljanci v predpustu popili. Tu pa je statistična krivulja narasla v primeri z lanskim. Letošnji predpust je Ljubljance precej pobodel. Tako so v januarju popili 251.372 litrov vina, v februarju pa 243.732 litrov. Statistike še nimamo! Če računamo liter vina povprečno po 15 Din, vidimo, da so Ljubljanci samo v predpustu zapravili 7.459.575 Din. Vsteti pa še niso izdatki za pivo, vino v steklenicah, šampanjec, likerje in druge pijače. Vedno želni Ljubljanci so namreč v januarju in februarju popili tudi okoli 103.587 litrov piva v vrednosti 932.287,50 Din. Tudi šampanjec se je penil. Šlo ga je 543 steklenic v vrednosti 60.000 Din. Buteljke se je izpraznilo 1064 v

PRANJE

z ALBUS MILOM

ne povzroča gospodinji nikake skrbi

TERPENTIN

SAPUN

Albus Terpentini

TERPENTIN

Albus Terpentini

z ALBUS MILOM

LAHKO OPERETE POLJUBNO-KOLICINO

PERILA. PA BO BELO KOT SNEG —

ZAHTEVAJTE IZREČNO **Albus MILO**

NE VZEMITE DRUGEGA MILA, PA NAJ GA ŠE TAKO HVALJO.

vednosti 41.840 Din. Vsega skupaj so Ljubljanci samo za pijačo v predpustu izdati približno 8 in pol milijona dinarjev.

Kotiko pa so Ljubljanci, ki so precejšnji gurmani, pojedli, ni znano. Tudi ne, koliko so potrošili za toalete in druge potrebnosti ter kotiko jim je v predpustu plačala Mestna zastavničnica. Ta namreč tudi spada k predpustni statistiki!

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Sobota, 15. marca 1930, katoličani: Longia, pravoslavni: 2. marca, Teodot.

Jutri: Nedelja, 16. marca 1930, katoličani: Heribert; pravoslavni: 3. marca, Evtrapije.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: ob 15. Don Carlos. Ob 20. Glavni

dobitek.

Opera: Netopir.

Kino Matica: Kozarica pesem.

Kino Ideal: Ni mikosti.

Kino Ljubljanski Dvor: Obrt gospe Lenov.

Sentjakobski gledališki oder: Revna kakor

cerkvena miš.

Predavanje v društvu Soča: Predava dr. Lah

o temi: Boj za slovansko bogoslužje. Ob 20.30

pri Levu.

Valček večer na Taboru.

Zabavni večer konservatoristov v Kazini.

Tekma Hrija: Urhah ob 16. na igrišču Hrija.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Drama: Vihar.

Opera: ob 15. Grofica Marica, ob 20. Tosca.

Kino Matica: Rio Rita.

Kino Ljubljanski Dvor: Obrt gospe Lenov.

Kino Ideal: Ni mikosti.

Sentjakobski gledališki oder: Revna kakor

cerkvena miš.

Hrija: Urhah ob 16. na igrišču Hrija.

Nastop fakirja Zigor Han Beja na Taboru.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Bahovec, Kongresni trg. Ustar,

Sv. Petra cesta, Hočevar, Sp. Šiška.

Pesnik Domjanič

v Ljubljani

Akademija na č. hrvatski posniku Domjanič je privabila v operno gledališče izbrano ljubljansko publiko. Zastopane so bile razne oblasti in korporacije, kulturni društva in mladina kakor le ob prav redkih prilikah. Proslava se je izvršila po programu, ki je bil že objavljen. Slavljenca je nagočila v imenu slovenske mladine gđ. Senja Stojanova in mu izročila krasen sopek rdečih vrtnic, njena tovarišica gđ. Jamnikova v dekamišni pesem »Kaj«, nakar sta bila Domjanič izročena dva lovorjave venca. Ves gajenje se je zahvaljeval slavljenec mladini in občinstvu. Zatem je spregovoril v imenu Slovenskega prosvetnega društva v Zagrebu vseučiliški prof. g. dr. Boris Zarnik, ki je označil s krepko besedo cilje in pota našega kulturnega zbliževanja.

Ljubljanska mestna občina je priredila snovi po slavnostni akademiji na čast pesniku Domjaniču v restavraciji Zvezda odličen supe. Govorili so: župan dr. Puc, ki je poudaril važnost kulturnih stikov med Ljubljano in Zagrebom in je toplotno pozdravil njihovo obnovitev, dokumentirano z Domjanič

V 50 letih 63.000 mrličev

Zanimivi podatki mestne popisnice umrlih, poslujoče od 1. maja 1879.

Ljubljana, 15. marca.

V mrliške zapisnike ljubljanske občinske uprave se zabeležujejo dnevno vse v Ljubljani umrle

civilne osebe

V teh zapisnikih so se v štirih vojnih letih zabeleževale tudi one osebe, kolikor so jih pač magistratu naznanjale takratne vojaške oblasti. V teh mrliških zapisnikih pa sploh niso zabeležene civilne in vojaške osebe, ki so med vojno končale na sosem bajeju, dalje one, ki so umrle v takratnih divizijskih zaporih v šentpeterski vojašnici in na Gradu, kakor tudi ne med vojno v Ljubljani umrli vojni ujetniki.

Magistratni mrliški zapisniki so se pričeli voditi

pred 50 leti

Kot prvi je bil zabeležen **Hainer Josip**, samek dnuar, rojen in pristojen v občini Vače, srez ljubljanske okolice 58 let star, ki je bil dne 1. maja 1879. ob 6. uri zjutraj najden mrtev v gramozni jami za pristilno delavnico (sedanjo državno umobolnico) na Poljanskem nasipu; kot vzrok smrti navaja zapisnik otrpnenje možganov.

Od dne 1. maja 1879 do 31. decembra lanskega leta, torej v 50. letih in 8. mesecih, je bilo v pisanih v mestni mrliške zapisnike

63.031 oseb

od katerih so jih znosili na bivše pokopališče Sv. Krištofa na pokopališče evangelijske cerkvene občine 43.406, od dne 1. novembra 1905 dalje pa zvozili na sedanje pokopališče Sv. Krištofa 19.626, dveh jih izkazuje lanski zapisnik 1318.

Mrliška popisnica se vodi na podlagi tozadevnih zakonitih določil iz leta 1870 in 1901. Ker je pa bil ustroj poslovanja te mestne popisnice že povsem zastarel in neokrenen, se je leta v okviru zakona reorganiziral na praktični in duhu sedanjega časa odgovarjajoč podlagi, tako da se od 1. januarja letos vodi na našem magistratu mrliška popisnica po novem tozadevnem poslovniku.

Kakor smo že omenili, se v magistratni mrliški zapisnik zabeležuje dnevno vse v Ljubljani umrle civilne osebe in mrtvorojence, in to le na podlagi podatkov takozvanega

zdravilnega lista

Zato morajo sorodniki ali druge osebe najkasneje tekem 24 ur po nastopu smrti predložiti mestnemu popisovalnemu uradu za v Ljubljani umrlo osebo zdravilni list, ki je uradna listina, in katero mora

brezplačno izdati

zdravnik, ki je bil navzoč pri smrti umrlega ali je zdravil umrlega neposredno pred smrtjo.

Ako pa umrli neposredno pred smrtjo ni bil v zdravniški oskrbi, se mora smrti primer brez vsakega odlašanja javiti mestnemu popisovalnemu uradu, kateremu uradu je predložiti obenem tudi vse osebnostne listine, ki jih je imel ali jih je najti pri umrlem.

V primeru Ljubljane najdenega mrliča ali mrtvega plod kakršnihkoli starosti pa morajo po tozadevnih zakonitih določilih svoje ali domačini ali druge osebe javiti takoj in brez odlašanja tukajšnji policijski upravi, ki izvede na licu mesta tozadeven komisijalni ogled.

Da pa more zdravnik, ki izda zdravilni list, to uradno listino tudi pravilno izpolniti, morajo svojci ali druge osebe umrlega dati zdravniku na razpolago vse natančne osebnostne podatke pokojnika.

Po kontroli podatkov zdravilnega lista in predložitvi osebnih dokumentov ter ugotovitve identitete umrle osebe zabeleži popisovalni urad smrti primer v svoji popisnici ter vpiše umrlega v mestni mrliški zapisnik.

Ako je umrlo oseba prejemala stalno ubožno podporo na račun svoje domovne občine, ali je morda bila oskrbovana v mestnem zavetšču za onemogle v Japljevi ulici ali na račun Ljubljane v kaki hiralnici ali drugem javnem zavodu, kar vse je zabeleženo v osebnih popisnicah mestnega popisovalnega urada, obvesti le-ta urad o smrti primeru kompetentni mestni socialno-politični urad, ki nato takoj ustavi nadaljnje izplačevanje ubožnih podpor in preskrbnin.

Sporazumno s pogrebim zavodom ali osebo, ki pripravi mestnemu popisovalnemu uradu smrti primer, se tudi določi

dan in ura pogreba

Praviloma se ne sme noben mrlič pokopati

pred potekom 48 ur

po nastopu smrti. V Ljubljani je običaj, da se vrše pokopi mestnih ubogih v dopoldanskih urah; ob 2. uri popoldne se navadno pokopavajo mrličje iz tukajšnjih civilnih in vojaške bolnišnice, v ostalih popoldanskih urah se pa vrše pogrebi drugih v Ljubljani umrlih oseb.

Da se pokoplje mrlič pred potekom zgoraj navedenega 48 urnega roka, more izdati tozadevno dovoljenje le mestni mrliški oglednik-zdravnik, in sicer le v primerih, ako je mrlič obduciran ali po nezdgoji distormiran ali ako izredno hitro razpada, dalje pri splavih in vseh nalezljivih boleznih. V navedenih primerih in kadar to zahtevajo posebno važne okoliščine, more mrliški oglednik-zdravnik dovoliti pokop mrliča tudi pred potekom 24 ur po nastopu smrti. Mrlič se pa more z dovoljenjem mestnega zdravnika pokopati v našem mestu pred potekom 48 ur po nastopu smrti končno tudi v primeru, ako je stanovanjski prostor neobhodno potreben rodbini in stanovanjem ter bolnikom za bivanje in ni v stanovanju primernega prostora za umrlega. Mestni popisovalni urad zabeleži dan in

uro pogreba v svojem mrliškem zapisniku in izpolni nato tri

mrliško ogledne liste

belega za upravo pokopališča Sv. Križa, ki odredi izkop jame na pokopališču, rdečega za mestni župni urad, ki sodeluje pri pogrebu in zabeleži osebne podatke pokopane mrliča na podlagi podatkov mrliško-oglednega lista v svoji župni mrliški matrici ter izda — po izvršenem pokopu seveda — tudi mrliški list.

V Ljubljani umrle osebe brez konfesije se pa zabeležujejo v posebni magistratni brezkonfesionalni mrliški knjigi ter izdaja za take umrle osebe mrliške (mrtvaške) liste magistratni predsedstvi.

V primeru, da je v Ljubljani umrl brez vsakega imetja ali da njegovi sorodniki ali drugi ne zmorejo plačila stroškov za pokop umrlega, se taki ubožni

pokopljejo na javne stroške

V takih res ozira in vpoštovanja vrednih primerih izda mestni popisovalni urad obenem z mrliško-oglednimi listi še dve nakaznici za »Mestni pogrebni zavod«, in sicer za kratek prevoz v mrtvašnico Sv. Krištofa in na pokopališče Sv. Križa, obe nakaznici pa mora oseba, ki je popisovalnemu uradu prijavila smrt ubogega, izročiti sama »Mestnemu pogrebemu zavodu«, ki nato izvrši mrliški pokop. Ako je bil pokojni ubogi domovinski pristojen v Ljubljano, mora plačati pogrebne stroške pogrebemu zavodu mestna občina sama; v nasprotnem primeru pa iztirja naš magistrat — na podlagi tozadevnih zakonitih določil — vse pogrebne stroške od pristojne domovne občine umrlega ubogega.

Vsi izpolnjeni mrliško-ogledni listi se uradno takoj izročijo mestnemu fizikatu, in mestni zdravnik-mrliški oglednik mora umrlega čimprej ogledati na licu mesta.

mrliškega ogledovanja

po mestnem zdravniku je, ugotoviti, ali je prijavljena oseba res umrla in ali je nastopila smrt naravnim ali nenaravnim potom. Dalje mora mestni mrliški oglednik ugotoviti, ali je bila negoda, ki je povzročila smrt, le slučajna ali vsled lastne krivde umrlega ali radi malomarnosti ali celo kaznivnega dejanja drugih oseb. V primerih nalezljivih boleznih mora mestni mrliški oglednik takoj tudi odrediti posebne sanitarno-varnostne ukrepe in nuditi v primeru morebitne dozdevne smrti svojo zdravniško pomoč.

Dokler se pa mestni zdravnik z osebo izvršenim ogledom ne prepriča, da je nedvomno nastopila smrt prijavljene osebe, ne sme — pod najstrožjo odgovornostjo — izdati in izročiti mrliško-ogledni listov pogrebemu zavodu ali osebi, ki je prijavila mestnemu popisovalnemu uradu smrti primer.

Pred izdajo mrliško-oglednih listov se ne sme pokopati noben mrlič ali splavljen plod.

V Ljubljani se sme mrlič pokopati samo na pokopališču Sv. Križa, oziroma na onem evangelijske cerkvene občine. Za primer prevoza mrliča iz Ljubljane na pokopališče izven mestnega pomenja, si morajo svojci glede prevoza umrlega izposlovati pri našem magistratu tozadevno posebno uradno dovoljenje.

Ne samo spregled poročnih okloev i. dr., temveč tudi smrt sama je v Ljubljani že od nekdaj podvržena zakonitim taksam, in sicer sta to občinski

taksi za mrliški ogled in popis

V orumenelih magistratnih papirjih se bere, da se je z dnem 25. avgusta 1860 pričela pobirati v Ljubljani za vsakega mrliča občinska mrliško-ogledna taksa po 30 krajcarjev takratne veljave, katero takso so mestni očetje z dnem 13. januarja 1879 dvignili na eno srebrno krono. To je pa bilo za tiste čase že precej!

Ko so dne 1. maja 1879. pričeli na našem rotočnu mrličje tudi natančno popisovati in zapisovati v mestne mrliške zapisnike, so občinski očetje zopet sklepali in višja oblast je nato z zakonom odobrila, da se pobira tudi za popis vsakega ljubljanskega mrliča enako po eno krono take, tako sta znašali obe mrliški občinski taksi skupaj en goldinar.

Na mestni popisovalni urad je pobiral za vsakega ljubljanskega mrliča po dve kroni take do dne 6. februarja 1923, ko je bilo nanovo odredeno, da se pobira v Ljubljani za ogled mrliča po Din 2.50 in za njegov popis ter vpis v mestni mrliški zapisnik pa celih 25 para, torej skupaj po Din 2.75. Za Ljubljano in današnje razmere je pa ta znesek tako nizek, da bi se ga skoro ne dolžnec pobirati. Ampak — dolžnost je dolžnost! in zato pri mrliški popisnici pridno in vestno pobirajo za mrliča po dva dinarčka in vse do zadnje 75 pare in pišejo in izdajajo potrdila o prejetih parah in pišejo dalje, da bi jim skoraj črnila zmanjkalo, ter vestno in natančno zabeležujejo in odrajujejo vse pare mestni blagajnici v Kresjoti, kjer menda zopet — pišejo.

Da bi se pa to veliko pisanje o parah ali končalo, ali pa vsaj izplačalo, se nam kar vsiljuje vprašanje, ali bi ne bilo prav nič napak, ako bi se ti dve mrliški taksi po Din 2.75 ali popolnoma opustili, ali pa obe taksi za današnje čase in razmere primerno zvišali: Za bahate pogrebe — bahate take, za primerne pogrebe — primerne take in za pogrebe zadnjih dveh najnižjih razredov — nikake mrliško-ogledne in popisne take!

V ostalem je pa danes zakonita praksa taka, da so v Ljubljani obeh teh mrliških taks oproščeni vsi siromašni ljubljanski domačini in vse v tukajšnjih bolnišnicah in hiralnici umrle osebe, ki so bile v teh za-

vodih oskrbovane na račun občin in banov. Ker se ugotovitev o zmnožnosti plačila teh taks po Din 2.75 za mrliča često zavleče in s tem tudi ugotovitev, na čigav račun je bila umrlo oseba sploh oskrbovana, je za predpis, oziroma odpis teh taks že danes v praksi odločen način pogreba. Kogar se pokoplje na najcenejši način, je plačila obeh mrliških taks oproščen; za vse druge — bogate ali revne —, kakor tudi za mrličje, ki se prepeljejo iz Ljubljane, se pa pobirata enaki taksi skupaj po Din 2.75.

Dvakrat mesečno pošilja magistratni popisovalni urad prepise mestnega mrliškega zapisnika tukajšnjim državnim oblastem, in sicer okrajnemu sodišču radi zapuščinskih razprav, dalje upravniku policije radi polnitve kriminalne razvidnice itd., ter tukajšnji finančni direkciji radi ustavitve pokojnin v Ljubljani umrlih državnim upokojencem; enake prepise prejema v uradno vporabo tudi še pet mestnih uradov ljubljanske občinske uprave.

Lahko rečemo: Več je dela in pisanja po raznih uradih, ko človek umre, kakor ob njegovem rojstvu! In prav nič ni kratkočasna mrliška muzika in čim dlje smo od pogrebcev in jam ter onih črnoliviranih možakarjev, tem zadovoljnejše se počutimo. Da bi pa morali v primeru smrti v hiši ali družini še letati po uradih, predlagati dokumente umrlega svojci ali prijatelji, plačevati take ter biti povrh še zaskrbljeni, da bi morali begati po župnišču in hiteti radi izkopa jame za umrlega še venkar na Ljubljansko polje k upravitelstvu pokopališča in nositi s seboj mrliško-ogledne liste, ne, tega pa raje ne!

Zato je v Ljubljani najenostavnejše, da se v primeru smrti v družini ali hiši napotimo k »Mestnemu pogrebemu zavodu« tja doli na Poljane, kjer ima ta zavod svojo pisarno in obrat v hiši št. 7 na Ambroževem trgu. Tam se kratkotalo dogovorimo z zavodom glede ure pogreba ter z zavodnim ravnateljem uvidnim g. Šaplo glede plačila — in reč je za nas končano. Vsa številna pota, letanja po uradih, župnišču in pokopališču, pokop in vse, kar je z mrličem v zvezi, oskrbi »Mestni pogrebni zavod« sam, ki ima kot mestno trgovsko podjetje za vse to na razpolago brezhiben aparat.

Ta zavod ima svoje pogrebe razdeljene v razrede. Prvi ali »galac stane 7000 Din, pred katerim konduktom stopa možak z dolgo črno zastavo, za njim pa ves v trakove povit pompfunebrist ter najlepši stekleni voz in vse drugo, kar spada k takemu pogrebu. Ostali razredi so cenejši; tako stane n. pr. šesti meščanski pogrebni razred komaj 600 Din in temu sledita še dva cenejša razreda.

Ni prijazno, ako morda izgubimo živga prijatelja, tem težje je človeku, ako prijatelj umre. Nevšečno je pa moralo biti tam doli v Sinjem dolu oni skrbni ženi ter njenemu številnemu sorodstvu, ko je umiral ženi peščen mož ter je hotel voliti svojo četrto hišo bogati farni cerkvi. Vsa v skrbah za neokrajno lepšo mrtvega grunta je obupana žena klečala s prižgano svečo v roki ob moževi postelji, hitela moliti rožni venec in med molitvijo oprezno prigovarjala umirajočemu možu: »Ne res, Vincencij, da ne daš hiše cerkvi; kaj bi bogati cerkvi tvoja hiša!«

In mož je zastokal na postelji: »Saj bi ne dal, Barbka, pa sem že objubil in zapisano je tudi. — Veš, Barbka, če ne dam, — pškla se bojim.«

»Ako se ne bojiš drugega, kot samo pekla, je pač reč taka: Tisočake je vredna tvoja hiša tam pri cerkvi in, če jo meni zapustiš, kot si že v prvem testamentu zapisal, ter prideš zato morda v peklo, kaj pa misliš, Vincencij? — Največ tri dni boš v peklu trpel, potem se pa privadiš!«

»Barbka, 45 let si gospodarija po mojem gruntu, jaz sem te pa poslušal; in če je tako, kot praviš ti, Barbka, pa naj bo! — Vse je tvoje, drugi testament pa — strajaj!«

Ob letu je umirala Barbka. »Svoj cel grunt, gospod župnik, dam prostovoljno naši revni cerkvi, denar pa za molitve. Rajni Vincencij, ki me čaka v nebesih, bo vesel; fara bo pa molila na večne čase in vsi zvonovi morajo zveniti za naju — vsa ko leto.«

In neutrudno so zvonili vsi farni zvonovi dva dni skupaj, ko je umrla Barbka, in pri velikem pogrebu je v koru molilo ter si brisalo grenke solze globoko žaluje število sorodstvo.

Po pogrebu, ko se je zaznalo za Barbkin testament, je pa bilo globoko žalosti in pobožne molitve na mah konec; razlučeno je bilo število zbrano sorodstvo, ki se je krepko brisalo, — a ne več solz. To je bilo še v tistih časih, ko je bila peta maša za en goldinar, en očenáš za rajne raz lece v farni cerkvi v nedeljo po veliki maši; pa po — krajcarju.

Radio program

Nedelja, 16. marca.

9.30: Prenos cerkvene glasbe; 10: P. doktor Roman Tominec: Versko predavanje; 10.20: Leon Kocjan: Živnozdravniki; 11: Koncert radio-orkestra; 15: Fr. Erjavec: Vzroki pasivnosti našega kmetovanja; 15.30: Prizori iz »Revčka Andrejčaka«; 16: Reprodukcijska glasba; 16.30: Humoristično čtivo, pisatelj Milčinski; 17: Citraški krožek »Vesna«; 20: Vijolijski koncert G. M. Honerlein; 21: Jugoslovanska glasba, izvaja radio-orkester; 22: Časovna napoved in poročila; 22.15: Jazz; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 17. marca.

12.30: Reprodukcijska glasba; Ing. N. Cvejič-Paljetak-orkestralna godba; 17.30: Koncert radio-orkestra; 18.30: Dr. Stanko Leben: Francoščina; 19: Ing. Gerl: O novem zakonu za živila; 19.30: Ga. Orthaber: Angličščina; 20: H. Ketelbeyev večer, izvaja radio-orkester; 22: Časovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

Kadar se lepe dame sestanejo

v društvu ali gledališču, vseeno v kakem času, vedno morajo imeti lepe lase. Naj bodo svetli ali temni, dolgi ali kratki, vedno bodo privlačili zadivljene poglede, ako bodo res lepi. Edino sredstvo za vsako nego las je Elida Shampoo. Lasje postanejo svilenkasto mehki, sijajni in lepi.

Elida Shampoo za vsakega v modrih zavitkih z zlatim napisom, kamilični Shampoo v zlatih zavitkih z modrim napisom.

ELIDA SHAMPOO

Gospod baron, ki požira žabe in ure

Prvi fakirju Zigir Han beju, ki goji fakirizem že od mladih nog

Ljubljana, 15. marca.

Obiskali smo ga v hotelu Sion v sobi št. 46. Sprejel nas je fakirjev impresario, mlad Srb iz Uzič, ki je dopisnik beograjskih listov in se je sedaj odločil za potovanje po svetu ter se pridružil fakirju. Ker je letošnja sezona zelo pestra kar se tiče gostov in obiskov iz tujine, Ljubljancem ni toliko presenetljivo, da se je pojavil za nameček v Ljubljani še fakir iz Kalkute.

Impresario nas je sprejel zelo prijazno v močno zakajeni sobi. Fakir je sedel za mizo, okoli njega so pa kadili trije mladeniči, njegovi pomagači ali mediji. Ne vem, zakaj nismo imeli poguma vprašati, kdo so ti trije spremljevalci, ki so se samo zasmeli tu pa tam ob našem pogovoru ali pa si šepetali v uho. Baje so govorili z ruskim akcentom, kakor tudi fakir Zigir Han, ki nam je po francoski velel sedeti, nato se je pa z nami pogovarjal v srbohrvaščini z ruskimi končnicami in naglasom. Najprvo smo ga vprašali, kje se je navadil našega jezika in ruščine. Bil je nekaj mesecev v Rusiji, ima pa, kakor je rekel, izreden talent za jezike. Obvlada orientalski jezik od zapadnoevropskih pa zelo dobro angleščino, zelo slabo pa francoščino in nemščino.

V Atenah so ga živga zakopali tri metre globoko, kjer je vzdržal polne tri dni. Ko se je zbudil, ga je baje sam Venizelos poljubil na čelo in mu čestital. V Beogradu je imel vedno zasedeno dvorano. Ravno tako v Zagrebu. V Ljubljani se je ustavil mimogrede na potu na Dunaj in v Berlin. Pojde tudi v Düsseldorf in bo skušal najti vampirja, ki mori tam dekleta.

Bolj se je razočaral, ko nam je začel pri-

povedovati o fakirizmu. Najprvo je pobil vse laži-fakirje, ki so samo artisti, ki so se naučili nekaj fakirskih trikov in o pravem fakirstvu ne vedo mnogo. On je za fakir že od mladih nog. Oče mu je bil maharadža in bramanske vere, ki goji fakirstvo in črno magijo, kakor mi kristjani molitve in cerkvene obrede. V Evropi je samo 5 ali 6 takih resničnih fakirjev. Ze 3 leta pa prakticira svoje fakirstvo javno po svetu.

Vse pripoveduje fakir s samozvestnimi kretnjami in človeku se zdi, da bi bil zelo užaljen, če bi mu tak ne verjeli vsega. Njegov impresario ga nagovarja z baronom, kar se sliši zelo čudno.

Impresario nam še razloži, s čim se bo »gospod baron« produciral v Ljubljani. Pribili mu »odo« jezik na mizo z velikim žebeljem, ki nam ga je pokazal, pisal bo bos po nožih in ostrih črepinjah. V jezik mu zasede kavelj in z njim dvigne breme, ker je dober telepat, bo uganil misli vsakogar, ne da bi se ga dotaknil, razbili mu bodo kamen na trebuhu, visel bo med dvema stoloma v letargičnem stanju itd.

Gospod baron pa požira tudi ribe, žabe in ure ter jih zopet izpljune, to pa dela le, če ne dviga z jezikom bremena. Sploh je s etovni šampion v jeziku.

Vprašali smo ga seveda tudi, kako mu je Ljubljana všeč. Rekel je, da je »epo in čisto mesto, samo naš tramvaj mu ni po godu. Kar smeja se je, ko se je z njim privikrat peljal. Sicer je pa »ves dan v svoji sobi s — jimi tovariši. Le popoldne gre v kavarno »Emona«, kjer vzbuja s svojim kristovski bledim in finim obrazom ter s svojim nenavadnim obličjem in dolgimi črnimi lasmi plošno pozornost.

Film Rio Rita

Neskončna pestrost barv, neodoljivi ritem temperamenta, bogastvo veličastne prirode, vse to predstavlja zvočni velefilm »Rio Rita«. Pred nami se vrste slike barvne, ognjevitve in razkošnega življenja ter porajajo zvoke mamečih in očarljivih melodij.

Vse to je Mehika, dežela zapada in temperamenta! Mehiko v vrtincu življenja in strasti nam predstavlja film Rio Rita.

Vsebinsa. Saj ni niti važno, da popišemo vsebino bogatih slik, predstavljajočih orkan ljubezni in strasti ter elegije hrepenenja! Toda vendar, zadovoljiti hočemo vsakogar. Panorama mehiške okolice! V njej živi zaljubljen, lep in stasit mladenič. S tem se prične igra. Potem — kar je običajno sumničenja o neki zloglasni razbojniški tolpi. Kdo je poglavar te bande? Brat lepe deklice, mladenič ki jo ljubi, ali ...

Neki ruski general, emigrant, prepričuje deklico, da je on tisti junak, ki bo razkrinkal zaroto. Deklica mu veruje — in posledica je da se poroči z generalom. V zadnjem hipu pa nastopi strastno zaljubljeni mladenič in razvije se borba. Končno osvobodilne! Ladja doseže nevtralna tla — U. S. A., Texas! General je premagan in potolčen ter izpove, da je on sam poglavar razbojnikov.

V tej pustolovni drami imate vsega, česar si želite: strastno muziko, očarljive melodije, kipeče lirčne pesmi, divne, strahotne, burne melodije v vrtincu razgredih scen. Razpoloženje navdušujejo še množice najlepših nožic — izbranih ameriških girls. V najrazličnejših varijantah nastopajo girls! Pojo, plešejo — vse njihovo kretanje se spoji v bujno in razkošno simfonijo, ki z najdovršenejšimi tehničnimi sredstvi novega zvočnega filma doseže očarljiv ritem filmske igre.

Rio Rita je v resnici senzacija ljubezni, — burja strasti, — hrepenenje po razkošju, — melodija krvi. To je zvočni film opereta, drama in revija!

Režiser: **Luther Reed**. Doslej ga nismo še poznali; v nekaj dneh pa bo popularen tudi — pri nas.

Glavna ženska vloga: **Bebe Daniels**. Poznali smo jo iz veselih filmov. Toda to, kar je dovršila v tej filmski opereti, je daleč preokračilo meje vseh naših pričakovanj.

Njen partner: **John Boles**. Doslej je bil broadwayski zvezdnik. Divna figura, krasen glas. Njegove španske melodije osvajaajo.

Za vsakogar ki bo videl ta mednarodni zvočni film, bo to nepozaben in prekrasen doživljaj.

Naročajte

„Našo dobo“!

Dnevne vesti

— Spomenik krajinu Petru v Sisku. Mestni občinski svet v Sisku je sklenil postaviti blagopojemnemu krajinu Petru v mestu dostojen spomenik. Zato je župan Mlačič te dni sklical predstavnike raznih korporacij in društev na sestanek, na katerem se je o spomeniku obsejšeje razpravljalo. Izvoljen je bil ožji odbor, ki bo vodi akcijo. Denarna sredstva za spomenik so že zbrana, denar so dali industrijalci iz Siska. Spomenik bo stal na trgu med Kaptolom in Posavsko Stečnico in bo odkrit nažbrž v avgustu.

— Osebnostne reklamacije pri dravski finančni direkciji v Ljubljani. Od dne do dne se množe primeri, da razne stranke reklamirajo pri dravski finančni direkciji v Ljubljani bodisi pisмено ali osebno ali pa po telefonu izplačila svojih terjatev za razne dobave državnim oblastvom in uradom. Tudi nekateri upokojenci so se razvabili, da hodijo povpraševati nešteto krat po stvarih, o katerih so že dobili zadovoljiva pojasnila. Te intervencije motijo po nepotrebnem uradnike pri delu in ovirajo poslovanje, tako, da zastajajo celo izplačila, za katera so izpolnjeni vsi pogoji. Dravska finančna direkcija prosi zato vse stranke, ki imajo kakršnekoli terjatev, naj nika ne intervencirajo osebno, ker s svojimi intervencijami škodujejo sebi in drugim. V večini primerov finančna direkcija itak ne more dati pojasnil, ker se obravnava urgiran predmet navadno še pri naredbodavcih, v splošnem ima pa uradništvo itak nalogo, da izvrši vsa nakazila takoj. Vsi upravičenci naj se v prvi vrsti o svojih zadevah poslužijo pristojnih naredbodavcih, ki so edini kompetentni in tudi v položaju, ker se pri njih nahajajo tozadevni spisi, podatki potrebna pojasnila.

— Odvetniški pripravniki kot kazenski zagovorniki. Subotičko sodišče je odklonilo odvetniško pripravništvo dr. G. kot kazensko zagovornico v neki zadevi. Slični primer je bil ta teden tudi pred malim senatom ljubljanskega sodišča. Senat je odklonil odvetniškega pripravnika dr. L. kot branitelja, namestnika svojega šefa. Da se končnovredno doseže pravilna interpretacija člena 58 kaz. postopka, ki govori o zastopstvih pred kazenskimi sodišči, je ljubljanska odvetniška zbornica že 25. januarja naslovila na pravosodnega ministra vlogo v tem smislu, da se odvetniški pripravniki pripisujejo kot branilci v okrajnosodnih zadevah na I. in II. instanci in sicer kot namestniki šefov, dočim naj bi se v ostalih kazenskih zadevah pripisovali kot branilci-namestniki šefov odvetniških pripravnikov, ki so že položili odvetniški izpit. Ljubljanska odvetniška zbornica je pozvala vse ostale zbornice v državi, da se pridružijo tej vlogi. Vlogi sta pritrili samo zagrebška in splitska odvetniška zbornica. Pravosodni minister je sredi februarja rešil to vlogo negativno.

— Rekrutni - dilaki, ki žele, da se jim nastop vojaške službe odloži do dovršitve študija, pa doslej za to ugodnost še niso prosili, naj to ne čudimo. vsaj pa do 1. junija t. l. store, sicer bodo brezposojno 1. avgusta t. l. vpoklicani v vojaško službo. Oni dijaki pa, zlasti dijaki rojstnega letnika 1903, ki jim je bila vojaška služba odložena in so svoje študije že končali ali pa morda opustili, naj to vsaj do 15. junija t. l. javijo, da bodo pravočasno vpoklicani v kadrovske službe. Letniki 1903 se morajo brezposojno javiti in bodo tudi letos vpoklicani, ne glede na to, so li končali svoje študije ali ne. Prijavi naj se priložijo spričevala o končanih študijah. Kdor bi rad odložil svoj kadrovski rok v kakšni drugi vrsti orožja in ne v oni, za katero je bil potrjen, naj vsaj do 1. junija t. l. prosi za preuvrstitev. Vse prošnje in prijave morajo biti pravilno kolekovane ter se vlagajo pri pristojni komandi vojnega okrožja.

— Češkoslovaška ratificira mednarodno pogodbo o vojni z avtomobili. Glede na netočne vesti, poročajo tukajšnji konzulat češkoslovaške republike, da je Češkoslovaška pripravljena pristopiti k mednarodni pogodbi o vojni z avtomobili iz leta 1926 ter, da bo omenjena pogodba brezposojno ratificirana še to pomlad. Na Češkoslovaškem bo istočasno uveljavljen nov avtomobilski zakon tako, da bodo potne formalnosti in cestni red enake onim v zapadnoevropskih državah. Kdor je po Češkoslovaški z avtom. že potoval, pa pa priznal, vso naklonjenost kompetentnih uradov, ki gredo vsakemu avtomobilistu vsestransko na roko in omogočajo gostoljubno tudi avtomobilistom spoznati krasoto Češkoslovaške.

— Višji elektromonterski tečaj priredi Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani sporazumno s Strokovno zadruzo koncesioniranih elektromontnikov. Prijave za ta tečaj sprejema Urad za pospeševanje obrti, Krekov trg št. 10/I., in načelstvo zadruge, Boršničev trg št. 1. Tečaj se prične 1. aprila t. l. v sobi št. 10 na Tehnični srednji šoli in je zamišljen kot nadaljevanje tečaja v preteklem letu. Predaval bo g. inž. Anton Dietrich o višjem elektrotehničnem računstvu za elektromontnike in o praktični montaži električnih naprav, nakar bo nadaljeval g. inž. Viktor Turnšek o praktičnem električnem merstvu. O obisku tečaja se bodo izdala udeležencem izpričevala.

— Šestmesečni tečaj za otroške negovalke se prične 7. aprila t. l. v zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani. Pogoji za sprejem so v uradnem listu dravske banovine št. 40 od 1930.

— Iz Kamnika. V ponedeljek dne 17. se otvorijo celotenski tečaj za gostilničarstvo. Gostilničarska zadruga v Kamniku se je že dve leta bavila s prireditvijo tega tečaja. Ideja je končno dozorela. Marljiv načelnik zadruge g. A. Cerar je s svojo vztrajnostjo izvršil vse prve predpriprave ter stopil v stik s strokovnjaki, ki naj bi prevzeli razna strokovna predavanja. V začetku meseca marca se je začelo kar najintenzivnejše delo. Vodstvo tega tečaja se je poverilo ravnatelju gostilničarske so-

le v Ljubljani, ki je že pred vojno intenzivno deloval na tem polju. V tečaju se bode predavalo: a) O kletarstvu, višji vinarski nadzornik g. F. Gombač; b) o ekonomski stroki, kmetijski inženjerski svetnik g. dr. M. Rus; c) o lepem vedenju g. prof. O. Šest; e) o turističnem g. dr. Turma, odvetnik in sloviti turist. — Posebno važnost se poklada na pouk o pravičnem serviranju, ki ga bosta vodila g. A. Roth, restavrat v hotelu Slon, in njegov pomočnik g. A. Zupan. Vsak večer bodo ob 7. uri predavanja za širše občinstvo, dočim so dnevna predavanja namenjena izključno pravičnim udeležencem tečaja. V gostilničarskih krogih v Kamniku in njegovi okolici vlada tako veliko zanimanje za ta prepotrebni tečaj, da se je prijavilo toliko udeležencev, da se bo moral vršiti pouk v serviranju v dveh oddelkih, dasiravno se je moralo mnogim prijavljenim odkloniti sprejem. Upamo, da bo ta tečaj pričetek intenzivnega dela, ki naj nekdanjo slovito zdravilišče zopet dvigne na ono visoko stopnjo, kakor ga je zavzemalo pred nekaj desetletji.

Pred nakupom

pomladanske obleke oglejte si brezplačno našo veliko izbiro došlih novosti.

Jos. Rojina, Ljubljana

— Vpokojeni major Karl Perharc umrl. Na Trški gori pri Krškem je včeraj nenadoma podlegel sladkorni bolezni vpokojeni major in posestnik g. Karel Perharc, star 57 let. Pokojni je bil že v avstrijski armadi zaveden Slovenec, poznali so ga posebno dobro volaki 17. pešpolka, s katerimi je govoril vedno slovensko. Visoko ga so cenili zlasti domačini Trške gore, ker je bil vzor značajnega in plemenitega moža. Pokopljeno ga jutri popoldne v Krškem. Bodi mu lahka domača zemlja! Težko prizadeti rodbini iskreno sožalje!

— Monsignor Toma Zupana sklad. Družba sv. Cirila in Metoda je prejela za monsignor Toma Zupana sklad od podružnice v Brežicah 80 Din, od naše podružnice v Krškem 420 Din Iskrena hvala! 204/n

— Bloke. Bratje Pečnikarji so nam z avtobusnimi vožnjami prav ustreli. Naš kraj, ki je ure hoda oddaljen od železnice, je dosti pridobil z modernim vozilom. Pred Lavničovo hišo v Novi vasi sedemo v lep voz in smo v piclihih treh urah v Ljubljani. Udobno vožnjo imamo, a se čenejšo ko prej, ko smo se vozili s starotrkim avtobusom. Kakor se čuje, bo podjetje podaljšalo vožnje v loško dolino. Ložanje bi z veseljem pozdravili tako močno skrajšano zvezo z dolinskimi mesti in kraji; naš avtobus ima namreč v Laščah zvezo na vlak, ki gre proti Karlovcu in Kočevju. Koliko jim bo tod krajša pot kakor čez Ljubljano.

— Občni zbor Vodnikov družbe se bo vršil v četrtek 3. aprila. Rok za rokopise za nagrado 5000 Din je podaljšan do 15. maja.

— Vreme. Vremenska napoved nam obeta še spremenljivo vreme. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno. Deževalo je samo v Sloveniji. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu 15, v Mariboru, Sarajevu in Splitu 12, v Zagrebu in Skoplju 10, v Ljubljani 9,8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 753,5 mm, temperatura je znašala 4,5.

— Predrznost belokranjskih vlomilcev. Iz Semiča nam poročajo, da je bilo v noči od 12. na 13. t. m. vlomljenje v trgovino Josipa Zorca, ki ima 10 do 12.000 Din škode. Vlomilci so opravili svoj posel sredi trga v lasni mesečni noči. Bilo jih je najbrž 7 in vsi so bili dobro oboroženi. Ko so jih, opazili, so začeli streljati s puškami in samokresi. Padlo je do 12 strelcev. Le srečno mo naključje je pripisalo, da ni bil nihče ubit, ker so roparji streljali v okna. Šele ko je trgovec odgovoril s strelji, so se roparji umaknili. To je v 11 letih še četrti deloma posrečeni vlom v Zorčovo trgovino. Vlomilci so doslej še niso izsledili. V isti noči so isti zlikovci izropali tudi klet Matije Severja na Vrtači in mu odnesli 40 litrov žganja in 70 litrov vina. Obiskali so tudi klet Matije Sepaherja, kateremu so odnesli suho meso od dveh prašičev in 20 litrov žganja. To je v zadnjem času že sedmi rop v Semiški gori. Prebivalstvo je zbežano in se boji za svoje imetje. Orožniki so baje vlomilcem že na sledu. Dobro bi bilo, da bi oblasti pomnožile orožništvo, kajti dva službenoča orožnika sta kljub vsem naporom proti organizirani vlomilski tolpi brez moči.

— Epilog grozne rodbinske tragedije. Pred okrajnim sodiščem v Pančevu se je te dni odigralo zadnje dejanje grozne rodbinske tragedije. Zagovarjal se je mlad fant, obtožen umora svojega očeta. Vzrok tragedije je bil demon alkohol. Nekd premočnik posestnik iz Pančeva, je začel popivati, zame-marjal je ženo in rodbino ter je v pijanosti domače pretepal. Nesrečna žena je umrla prerane smrti in zapustila štiri otroke: dečka v starosti 13 let ter tri deklice v starosti 8, 6 in 3 let. Po materini smrti se nihče ni zmenil za sirote. Ose je popival naprej, pustil je otroke razgrane in estra-dane ter jih redno pretepal. V bedi, pomanjkanju in večnem strahu je deca do-raščala. To trpljenje je trajalo štiri leta. Fant je sicer hotel skrbeti za mladoletne sestrice, pa ga zverinski oče ni pustil. Ne-kega večera je prišel oče zopet pijan do-mov. Stopil je v vežo ter začel krčati nad

Jutri v nedeljo ob 3., 5., 7. in 9. uri premiera najlepšega zvočnega velefilma sveta

RIO RITA

Razkošje najkrajših toalet!
Car sladkopolne muzike!
Revija najlepših girlsov sveta!
Plesi, arije, šlagerji, najzbranejša
lepote sveta!

Predprodaja vstopnic od 9. dalje!
Telefonično naročene vstopnice je
dvigniti pri blagajni do 12. ure!

Govorita in pojeta v glavnih vlogah

Bebe Daniels in John Boles

Elitni kino Matica

Telef. 2124

otroke. To je izbilo sodu dno. V trenutku duševne zmedenosti je sin pograbil sekuro, oplazil očeta večkrat po glavi ter ga ubil. Šele nato se je zavedel posledic svojega dejanja in stekel na orožniško postajo, kjer je vse priznal. Pred sodiščem je fant nasli-kal vso bedo, v kateri je rodbina živele, priznal je dejanje in dejal, da mu je žal. Priče so izpovedale, da je bilo življenje na obtoženem domu res nezmožno in trpljenje nepopisno. Pokojni posestnik je sosa-dom tudi opetovano dejal, da bo fanta ubil, češ, da mu je napoli. Na sodnike je to močno vplivalo in sam državni pravnik je izjavil: »Res ni večjega zločina kot je očetovstvo, toda razmerje, v katerih je bil zločin izvršen, so bile tudi najstrašnejše.« Državni pravnik je sam prošil za milo ka-zen. Sodišče je obtoženca obsodilo samo na 6 mesecev ječe.

— Streljal na nevesto, a zadel drugo. Pred osliškim sodiščem se je te dni zagovarjal 21letni Josip Borde iz sela Praškovci zaradi zavratnega umora. Borde je imel ljubavno razmerje s Savko Stipanovičev. Dekle se ga je pa navlečilo in nedavno prekinilo razmerje. Zato je sklenil osvetiti se. Nekega večera je vzel lovsko puško in odšel pred Savkino hišo. Savka, njena mati in njena prijateljica Jelka Robičeva so bile v izbi in so čehale perje. Borde je snel puško z rane in nametil na Savko. Nesreča pa je hotela, da je baš v hipu ko je Borde streljal, vstala. Namesto nje je Borde za-del Jelko Robičevo v glavo. Nesrečna mladenka je bila takoj mrtva. Pri razpravi se je Borde zagovarjal, da ni imel namena ubiti Savko, niti Jelko in da ju je hotel samo malo prestrašiti. Sodišče je razpravo odgodbilo, da zasliši več prič, katerim je baje Borde dejal, da bo Savko ustrelil.

— Nenavaden vzrok samomora. Brivski pomočnik Anton Weiss iz Bece Cerkeve v Banatu se je te dni ustrelil v glavo. Vzrok samomora je nenavaden. Weiss je nekemu gospodu med britjem ukradel samokres. Imeti orožje, je bila že njega davna želja. Takoj po tatvini pa se je skesal in ko je okradeni tatvino tudi opazil ter zagrozil s puščico, je bil tako zmeden, da se je v obup ustrelil v glavo. Bil je takoj mrtel.

Iz Ljubljane

—lj Nova hiša na Zaloški cesti. Strojarski mojster Adolf Mergenthaler si zgradi še eno hišo v neposredni bližini svoje Ivonice. Te dni kopljejo delavci svet za temeljno zidovje enanadstropni njegovi hiši z visokim priključem. Zidarska dela je pre-vezel zidarski mojster Rudolf Sakida. Na Zaloški cesti v Mostah so domala same pri-ključne hiše zato je zidanje moderne eno-nadstropne hiše vsekako pozdraviti.

—lj Izpraznjevanje pisarniških skrinjic v Ljubljani se vrši od 1. januarja t. l. z avto-mobilom namesto s konjsko vprego. Letos se pisma po mestu pobirajo hitreje kakor lani, kar je pač v interesu občinstva. Na-mesto sedanjega avtomobila bosta služila v ta namen v kratkem dve motorni kolesi s priklopnim vozilom. Naša prestolnica se širi in rase na vse strani. Umestno bi vse-kako bilo, da se število pisarniških nabiral-nikov pomnoži in da pridejo čim prej zo-pet v rabo na skrinjice kontrolne tabele, ki jih že nekaj časa sem pogrešamo.

—lj »Dobrotac, obsestrno društvo po-stanih nameštencev v Ljubljani. Ob sklepu lanskega leta je imela »Dobrotac« v skupini A 2738 članov, v skupini B pa 1285 članov. V letu 1929 je umrlo skupaj 21 članov, od teh 14 članov skupine B. Obsestrno podpr-re je »Dobrotac« izplačala v skupini A 108.000 Din in v skupini B 76.500 Din, sku-paj 184.500 dinarjev. Obsestrna podpora je znašala v skupini A 5000 Din, v skupini B pa 5000 Din, v obeh torej 10.000 Din. Ste-vilo članov rase od leta do leta, kar je ja-sen dokaz, da uživa »Dobrotac« med poštni-mi uslužbenci popolno zaupanje.

—lj Na Vrtači se ta teden koplje jarek za polaganje vodovodnih cev. Ondotna pot čez svet Stavnice družbe se bo razširila v 12 m široko moderno cesto. Rečena družba je že ustavila tukaj obratovanje in ga je prenesla na Martinovo cesto. Nekaj njenih barak in lop na Vrtači so lani podrti, ostali objekti se pa zdaj podtrajo. Tako nastanejo tu lepa stavbišča, na njih zrastejo zale vile in hiše, ki bodo ta del mesta zelo povzdignile. Nekaj stavbišč je že prodanih. Napeljavno kameenje pa kaže, da se v kratkem prične zidati.

—lj Na svidenje v nedeljo jutraj pri »Tičku na Gričku. Svež golaž! 101n

Pomlad prihaja!

Oglejte si
ranokor
doše no-
vosti

**A. & E.
Skaberné
Ljubljana**

—lj Opazjamo srednješolske na dijaški
sestane Francoskega inštituta, ki bo jutri
v nedeljo, ob 5 popoldne v Narodnem do-
mu.

lj— »Matterhorn«. Dances ob pol 8 pop.
in jutri ob 11 dop. bo predvajala ZKD v
Kinu Ideal lepi visokopaleli film Matter-
horn, čigar včerajšnja premiera je vzbudi-
la vsesplošno zanimanje. Zadnja prilika
je torej danes in jutri da si naši planinci,
ljubljeni narave in športni krogi ogledajo
to lepo filmsko delo!

—lj Kulturne in modne slike v »empiric«
je naslov estetskemu predavanju T. K. D.
Atene, katero bo izvajal priznani predava-
telj prof. Vavpotič s pomočjo krasnih
skulptur slika v ponedeljek ob pol 19. uri
zvečer v dvorani Delavske zbornice. Pri-
spevek Din 3.— za dvorano in razsvet-
ljava. 205n

—lj Kostume, plašče zadnje dunajske in
francoske novosti po meri in konkurenčnih
cenah izdeluje Pariški salon, Stari trg 19,
Ljubljana. 203n

Največja senzacija za Ljubljano!

Elitni kino Matica

Zieffeldove filmske operete

—lj Društvo trgovskih potnikov in za-
stopnikov v Ljubljani vabi svoje člane na
prijateljski sestanek, ki se vrši v soboto
15. t. m. ob 8. zvečer v lovski sobi gostilne
Sokol pred Škofijo. Vstop samo za člane.
Odbor. 106-n

—lj Slalom tekma SK Ilirije odpo-
dana. Glede na neugodno vreme je SK Ilir-
ija odgovorila za jutri napovedano slalom
temo, ki se bo vršila zato na praznik v
sredo. 106-n

—lj Redni občni zbor Vidovičevega kluba
v Ljubljani se bo vršil v ponedeljek dne
17. t. m. ob pol 8. zvečer v šoli na Ledini.
Vabimo vse člane in prijatelje kluba, da se
občnega zbora zanesljivo udeležijo.

—lj Organizacija absolventov gradbene
rokodeleške šole v Ljubljani poziva vse ab-
solvente, da se udeležijo njenega II. rednega
občnega zbora, ki se bo vršil 19. t. m. ob
9. v prostoru Tehnične srednje šole. Člani
naj prinese s seboj fotografije za legiti-
macije, da se jim zamorejo iste izstaviti.

—lj Oglejte si pomladne novosti za go-
spode in dame pri trdnici Nova k, Kon-
gresni trg 15. 202n

—lj »Soča« vabi občinstvo, posebno cla-
ne in prijatelje na zelo zanimivo in aktu-
alno predavanje prof. dr. Iv. Lašca, ki bo
danes v soboto 15. t. m. v salonu pri Levu
govoril o temi: »Boj za slovansko bogo-
služje«. Začetek ob pol 21. uri zvečer. Vstop
vsem prost. 201n

Iz Celja

—c Alegorično sliko na Masarykovi pro-
slavi, ki se je vršila preteklo nedeljo v
Narodnem domu, je fotografiral fotograf
Pelikan. Slike se dobe pri omenjenem pod-
jetju, na kar se opozarjajo predvsem ude-
leženci proslave.

—c Opozorilo stavbnim interesentom.
Pokojniški zavod za nameštence v Ljub-
ljani je določil za Celje 300.000 Din stavb-
nega kredita, obrestnočnega se po 6%. Pra-
vico do kredita imajo zavarovanci in ni-
hovni službodajalci. Kdor bi se za kredit
zanimal, naj se zgleda do 20. t. m. pri član-
nu načelstva Pokojniškega zavoda gosp.
Francu Jeriču, ravnatelju ljudske posolni-
nice v Celju, ki razpolaga s potrebnimi in-
formacijami.

—c Važna konferenca v Celju. Prihod-
nje dni se bo vršila v Celju večja konfe-
renca načelnikov cestnih odborov in ge-
rentov bivših okrajnih zastopov. Konfe-
renca se bo bavila z izvedbo likvidacije
okrajnih zastopov, njihove uprave ter pre-
moženja in obveznosti.

—c Smrtna kosa. V četrtek zvečer je
umrla v celjski javni bolnici na porodu z
otokrom vred 43letna Marija Goršek, po-
sestnikova žena iz Lokovca, občina Loka
pri Zidanem mostu. Pokojnica zapuščala
za 10 nepreskrbljenih otrok. N. v. m. p!

—c Dežurno lekarniško službo v Celju
ima od danes do vstega petka 21. t. m.
lekarna »Pri križu« na Cankarjevi cesti.

—c Nov obrt. Za obrtno oblastveno
odobrenje za otvoritev nove kovačije v
Zgornjih Gorcah, občina Braslovce, je za-
prosil kovaški mojster Franc Terglav s
Polzele. Komisijonalna obravnava se bo
vršila v četrtek 20. marca ob 15.

Iz Zagorja

— Zanimiv koncert. Komorni trio gg.
Slavko Korošec (flauta), Janko Gregore
(klarinet), Pavel Sivie (klavir), absolventi
konservatorija v Ljubljani in člani operne-
ga orkestra, bo gostoval s klasičnim in
modernim programom v ponedeljek 17. t.
m. ob 8 v sokolski dvorani. Kot prva točka
nastopi zagorjan g. Slavko Korošec, dalj
časa flautist kr. garde zdaj kot prvi flautist
kr. opere v Ljubljani in učitelj konservato-
rija za flauto. Odlikuje se po krasnem tonu
in tehniki. Predstavil se bo z Bichnerjevim
koncertom, je to najboljši in najtežji kon-
cert tega komponista. Druga točka g. Jan-
ko Gregore absolvent odličnega klarinet-
virtuozna in pedagoga prof. Sauna, zaigral
nam bo tehnično težki Pittrichov koncert.
Kot tretja točka nastopi g. Pavel Sivie, ab-
solvent izvršnega pedagoga prof. Janka
Ravnika, zaigral nam bo Listovo virtuosno
skladbo. G. Sivie je že znan kot izvrsten
spremljevalec odličnih solistov na največjih
koncertih. Ker se nam torej obeta res umet-
niški užitek, opozarjamo občinstvo, da se
že preje preskrbi vstopnice. Pred koncer-
tom se vrši predavanje.

Spominjajte se slepih!

Med potujočimi igralci

Ferdo Delak nadaljuje svoje pripovedovanje o doživljajih med potujočimi igralci

Pod novo upravo

Smederevo, 7. marca.

Pomoč sta Jovan in Miodrag prebavljala dekoracije. Ko je prišla jutraj gospa Lenka, da v imenu svojega moža skliče igravce za vajo, je zagledala nov svetlo zelen gozd, oguljeni modri salon se je izpremenil v novega vijoličastega, skale so čez noč postale trdnije in na ozadiju so vzrasli minareti. In to v eni noči in... pod novo upravo.

Jutraj so se Spasije, Momir in Arsa, ki se je vrnil z najboljšimi poročili iz Kragujevca, lotili poprave odra. Podij so dvignili, prekrili spredaj zevajočo luknjo z rdečim baržunom, Jovan je pa začel z delom na rampi. Jagoda in Ruža sta zakrpalu luknje v zavesah, med tem ko je gospa Lenka lastnoročno začela likati vso garderobo. Čamac in Velja sta s smučerjem dekorirala dvorano, prekrivala električne žarnice s pi-

sanimi papirji in jih vezala s svetlo barvanimi trakovi.

Čiča Dušan in Lazić sta nakupovala kofete in razglednice za šaljivo pošto.

Tudi kavamar se je hotel izkazati in našel je za zvečer tamburaško družino »Crvena ruža«, ki bo izpolnjevala odmore med plesom.

Jutro je potekalo v znamenju dela.

Ob enajstih so bile priprave v glavnem gotove in ansambel je pričel z vajami za »opero«: »Artilerijo rusticano«, ki je označena na lepkih kot »Parodija na opero »Cavalleria rusticana« po libretu Torceti in Menzies, udeseli Talijani naši. Muzika od Tomita in Gortana — svezture sortirao: Brana.

Na odru so se uvrščali moški in ženski zbor. »Santuca po selu se potuca«, »Alfio, talijase«, »Lola, njegova bračna pola« in »Turko Make, upravo Makovski«. Da so bili tu tudi Lucija, prvi, drugi in tretji mladenci in isto toliko mladenke, so skrbeli smederevski diletanti. Čiča Dušan sam pa je šel med orkester in dirigiral.

Opoldne so bile vaje gotove. Po kosilu so moški člani in tehnični personal pripravili oder za popoldansko »Devojačko kletvo«. Čiča Dušan je pa sedel k blagajničarki in delil popoldanskim gostom vabila za večerni »Veliki bohemsko-kabaretni večer«.

Po predstavi so gospodje člani odšli na promenado. Vse svoje znanke, prijateljice in prijatelje svojih prijateljic so osebno povabili na večer, ki se bo zaključil s plesom, izvolitvijo najlepše smederevke in muziko.

In če je hotel vsak igravec svoji poslušalki praviti, da je najlepša in bo gotovo ona izvoljena, saj bo v žrtvi tudi on, mu ne šteje v zlo — to je le malo reklamno sredstvo.

Čiča Lazić pa je sedel v »Stogi« med starejšimi gosti, pravil jim o starih časih in o novi upravi, o današnjem večeru, na katerem prideja zopet do veljave vesel smeh in ono pravo zabavno razpoloženje, kakršno je vladalo včasih če so prišli igravci v kak kraj.

Ko so mu vsi obljubili, da zvečer pridejo, se je poslovil in je šel osebno k par starejšim znanim družinam, da jih osebno povabi.

Ko se je pri večerji sestal ves ansambel ga je čiča Dušan prav upravičeno presenetil. Predvsem je oznanil članstvu popoldansko inkaso, priporočal vsem, naj po predstavi neumorno prodajajo razglednice in kofete, naj sami sodelujejo pri licitaciji, da bo inkaso čim večji, ker bo jutri delitev. On sam

pa da v znak priznanja za dosedanje delo vsakemu stotak. Lica so vsem razžarela in čiča Lazić je zadovoljno kimal: »E, vidiš, tako sem delal tudi jaz, ko sem bil upravnik.«

Ob devetih zvečer je bila dvorana nabito polna. Rdeče in modro prekrile žarnice, cigani in tamburašice so ustvarjali razpoloženje. Zastor se je dvigal in padal. Komični nastopi, petje, deklamacije, kratke burleske. Ploskanja in kričanja ni bilo ne konca ne kraja in natakariji so komaj in komaj ustregli željnim gostom. Opera, senzacija vseh senzacij. Parodija. S srečno roko napisana, s primerno narodno muziko garnirana in srečnim koncem. Živimo pač v modernih časih in zato se ljubavna para ob zaključku zamenjata in mesto umora je vse srečno. In tudi publika, ki je živela v najboljši veri, da je prisostvovala pravi operi.

Mize potisnejo v kote, izprazni središče dvorane, na odru si pa dele prostor cigani in tamburašice.

Orkester, kombiniran od cvilečih violin, škrtaločih tamburic in hreščočih pevk, otvori kolo...

Prvo. Drugo. Tretje. Kolo za kolom. Publika pleše, orkester škriplje, tamburašice vrišče.

Igravke pripravljajo razglednice, da pričnejo v odmoru s prodajo.

Velja in Čamac sta se preoblekla v žandarje in čakata na odmor, da pričneta z »amerikanskim zaporom«.

Jovan si je pripravil mesto za blagajno. Od tu bo licitiral pečene prašičke.

Odmor. Igravke hite od mize do mize, se nasmihaajo gostom, ponujajo razglednice in ko-

ketno razlagajo kavalirjem: »Ona dama, ki

bo imela največ razglednic, dobi lepo darilo.« In predno je minil odmor, je bila vsa zaloga razprodana.

Čiča Dušan, ki je baš sedel v prijetnem razgovoru s smederevskimi znanci in naročal brizganec za brizgancem, se je hotel vsaj za čas odkrižati neprijetne kontrole svoje boljše polovice. Poklical je skrivaj k sebi Čamca, porinil mu v roko desetak in mu priporočil, naj spravi gospo Lenko v zapor.

»Upravnik je upravnik, povelje povelje, desetaka pa tudi ne da vsakdo,« si je mislil Čamac in med splošnim ploskanjem odpeljal gospo Lenko.

Za blagajno je zapel zvonček. Jovan je oznanil licitacijo.

5 — 10 — 15 — 50 — 100 — 150 — Licitacija zastaja. Tamburašice, ki se zavedajo svoje dolžnosti, pričnejo peti. Dvije ciganske pesmi, publika jih spremlja. Par pijanih glasov rjove, sem in tja se razbije čaša ob tleh.

Razpoloženje je zopet tukaj.

150 — 200 — — — — — 500.

In zopet tamburašice, cigani, kolo. Vme spa vršita Velja in Čamac svojo policijsko dolžnost.

Za razglednicami pridejo na vrsto kofetice, razpoloženje je dobro, nasmehi sladki in kupčija gre imenitno.

500 — 600 — 1000 — 1500.

Licitacija je gotova. 1400 čistega dobička in še prašička je dobil igravec.

Občinstvo postaja glasno, kričanje in pijani krahot spopolnjuje odmore. Mamice odhajajo s hčerkami domov in marsikomu očetu je lažje pri srcu.

Dvorana se polagoma spraznjuje. Kar jih je ostalo, so še krokarji, ki jih prebiti noč ob vinu, muziki in tamburašicah.

Cigani stopijo z odra in se razdele med goste. Eden si naroči primaša, da mu zavrti »Goro zeleno«. Položi je stotak pred njega. Primaš igra, gost pije, poje, pleše, rjove. Strže stotak na polovico, to zopet na pol in da eno četrtino primašu. Primaš igra še za drugo, tretjo, četrto četrtino. Gost pa poje pleše, pije.

Pri drugi mizi je družba veselejša. Vze-li so k sebi tamburašico Zoro, posadili jo na mizo in poje jim Kreolo, Kreolo za Kreolo in družba odgovarja svojemu strčku.

Starejši gospod pestva v kotu na kole-nih zavaljeno tamburašico, ki spremlja njegovo pesem »Kad se setim sreče...« Sol-ze sreče mu zablščijo v očeh, pije in poje

43.000.-Dinarjev
Nagrada

Že na pol dobljeno!

Kar se otroku pošepeta, je mogoče že rešitev prvega vprašanja.

1. Kako boste podučili šestletnega otroka, predno ga pošljete v trgovino po Vim, da ste sigurni, da Vam bo zaželjeno tudi prinesel?

2. Lux se dobi v dveh vrstah zavoja in sicer v velikem zavoju po Din 9.— in v manjšem po Din 6.—. Koliko je po Vašem mnenju od vsake 100 kosov v Jugoslaviji v letu 1929 kupljenih Lux-zavojev velikih in koliko malih zavojev?

Ako bi se kupovalo v Jugoslaviji isto toliko velikih kakor malih Lux-zavojev, potem bi bilo treba, da vstavite v Vašem odgovoru številke »50 velikih in 50 malih zavojev«. Ako pa mislite, da je veliki zavoj bolj priljubljen, potem je treba, to število povečati, dočim bi se morala za manjši zavoj znižati ali pa narobe.

Pravilen odgovor smo deponirali pri notarju. Tiskane dopisnice, ki jih lahko dobite pri vsakem trgovcu in ki vsebujejo obširna pojasnila, olajšajo odgovor.

Rešitve lahko pošljete na običajnih dopisnicah ali na poljubnem pisemskem papirju. Na dopisnici ali na pisemskem papirju pa mora biti po en pokrov od Lux- in Vim-zavoja prilepljen ali nalepljen. Nikdo ne sme poslati več kot eno rešitev.

I. nagrada Din 20.000.—

II. nagrada Din 5.000.—

III. nagrada Din 2.000.—

IV. nagrada Din 1.000.— i t. d.

Razdelitev nagrad najkasneje dne 6. aprila 1930.

JUGOSLAVENSKO SUNLIGHT D.D.

Zagreb, Radišna ulica br. 17

in razmetuje denar, ki se zbira v žepu ognjevitje tamburašice. In ona ga spremlja. In verjemite mi, spremlja ga imenitno.

Cigani odhajajo. Primaš praznuje danes svojo slavo in mudi se mu domov. Erno, Joco in mene, ki smo ves večer sedeli za se pri svoji mizi, povabi, da se oglasimo jutraj pri njemu. Člani tamburaške trupe »Crvena ruža« se polagoma porazgube, le še par gostov ostane zvestih polnim čašam.

Na slavi pri ciganskem primašu

Pred enajsto dopoldne je bilo, ko smo potrkali na vrata male kočice, ki je ležala zunaj na polju ob obrežju Donave. Sprejel nas je primaš, ki nas je peljal v sobo.

V srednjeveliki sobi, vseh s čilimi pregrinjami, sedi na malih, nizkih stolčkih večja družba krog bogato obložene mize, na kateri gori velika in debela sveča.

Primaševa mati starejša ciganka v lepi črni obleki nam pomoli običajno »slatko« in pecivo, nato nataka kozarčke z raznovrstnimi žganimi, druge z vini. Takoj za tem pa nam silijo prašičjo pečenko s prav okusno prikuho za tem zopet pečene piščančke s

turško solato in ob koncu še sarmo. Pri nas poznamo cigane kot klateže, ki žive od be-racije in tatvine. Ti cigani pa so muzikantje, ki grajo po kavarnah, restavracijah, kine-matografih in tudi na zasebnih prireditvah in zaslužijo primeroma dobro. Večinoma igrajo le srbske in ciganske narodne pesmi, torej komade, ki so tukajšnjemu prebivalstvu v krvi. Za ples imajo poleg razno-vrstnih kol še kak moderen šlager na re-per-toarju.

Slava jim je ravno tako sveta kot vsakomu Srbu. Še najrevnejši si pritrjuje celo leto od ust, da je le slava kar najbolj svečana.

Perutnina, pečeni prešiči, pecivo, vino in žganje — to je najpreprostejši jedilni list na slavi.

Zamerijo ti, če se njihovemu vabilu na slavo ne odzoveš, saj je to največji družinski praznik, na katerem si celo najhujši sovražniki sežejo v roke.

Primašev sin, mali osemletni dečko tem-nih črnih oči in prav takih las, igra violino in poje. Ciganske pesmi — vesele in raz-brzdane včasih in zopet sentimentalne in jokajoče, vznemirne in strasne. Pesmi lju-be-zni, pesmi svobode v zeleni planini, pesmi hrepenenja.

Gostje pojejo, pojejo in če bi jih prima-ševa mati ne silila z fedjo in pilačo, bi mi-nila vsa slava najbrže v petju.

»Hvala vam lepa, in še enkrat vam ča-stitamo k slavi,« je vstala Erna. »Moramo

oditi, ne vem ali igramo zvečer in ali ima-mo popoldne kako vajo.«

Ko smo prišli pred »Slogo«, so nam le-paki oznanili poslovnio predstavo »Hasan-aginica«.

Tako torej. Še dva dni. Danes »Hasan-aginica«. Jutri pospravljanje in odhod. V Kragujevac. Poutrišnjem že novo delo.

Zadnji dve predstavi sta vrgli posamez-niku nekaj preko 500 Din. Člani plačujejo hrano in stanovanje. Denar današnje poslo-vilne predstave jim ostane za pot v nov kraj. (Nadaljevanje sledi.)

Poroka o polnoči na 60. odru

Manice Komanove »Poroka o polnoči« roma od odra do odra z velikim uspehom. »Poroka« je postala najbolj priljubljen ljud-ski gledališki komad. To je tudi edini, ki je v zadnjih letih dosegel rekord, da ga je vprizorilo po vrsti kar 60 diletantskih odrov.

Šestdesetih po »Poroka« vprizorjena v St. Vidu, rojstnem kraju M. Komanove. Imena 40 odrov, ki so »Poroko« že vprizori-li, seveda po večkrat, smo že objavili. Po teh je komad spravilo na oder še sledečih 20 društev: Podružnica Jugoslovenske Matice v Metliki, Prosvetno društvo Lendav-ski glas v Rogaševcih v Prekmurju, Olepse-valno društvo Makole p. Poljčane, Sloven-sko bralno društvo v Železnikih, Gasilno društvo Šmarje — Slap, Bralno društvo Sel-nica ob Dravi, Prosvetno društvo Globas-nica — Koroško, Gasilsko društvo Šmartno ob Paki, Sokolsko društvo Mokronog, Pro-svetno društvo Naklo pri Kranju, Gasilsko društvo Griže pri Celju, Dramatsko društvo v Polzeli, Prosvetno društvo v Zalogu, Šentjakovski gledališki oder v Ljubljani, Dramatsko društvo Planinska roža v Mill-vauke v Ameriki, Sokolsko društvo Dražgo-še, Gasilsko društvo Smlednik, Društvo Svoboda Leše — Prevalje, Dramatsko društvo Lilijska, Cleveland v Ameriki, in končno 60. oder Sokola v St. Vidu nad Ljubljano, ki vprizori »Poroko« v nedeljo.

Na dveh odrih je bila »Poroka« vprizo-rjena celo v Ameriki in to z uspehom, kakor so poročali tamošnji slovenski listi. Manica je v »Poroki« prav dobro pogodila kmetkse ljudi, kar priča, da je dobra opazovalka in pozna bistvo naše narodne duše. Zato se je za »Poroko« navdušilo doslej tako rekordno število naših diletantskih odrov. Želimo, da bi se tem šestdesetim pridružil še vsi ostali v Sloveniji.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Iz gledališke pisarne

Drama

Ljubljanska drama vztraja novej v sobo-to 15. t. m. ob 20. uri Lipabovo izvršno kome-dijo »Glavni dobiček«. Predstava se vrši za abonma reda D.

Prva repriza Shakespearjeve pravilne kome-dije »Vihar« bo v ljubljanski drami v nede-ljo, dne 16. t. m. ob 20. uri. Premiera je v vsa-kem pogledu izvršno uspeša, kritika in publika je sprejela to novo Shakespearjevo delo na na-šem odru z največjim navdušenjem. Vse glavne vloge so v najboljših rokah, komedija je v vsa-kem pogledu izvršno pripravljena, za kar jamči prof. Šest, ki je to delo postavil na naš oder. Predstava se vrši izven abonmaja pri običajnih dramskih cenah.

Gostovanje baleta dunajske državne opere v ljubljanski operi. Pod vodstvom baletnega moj-stra Saše Leontjeva bo nastopilo v petek dne 21. t. m. z njim vred na našem odru še pet prvih plesalk dunajske državne opere. Izvajali bodo plesno simfonijo na podlagi večno lepe Schubert-ove glasbe. Odlični dunajski plesalci so nastopili s tem delom po vseh večjih odrih srednje Evro-pe, bili so v Južni Ameriki in prav v zadnjih dneh po raznih krajih v Češkoslovaški. S seboj nosijo originalne dunajske kostume. Sloves ba-letnega ansambla nam jamči prvovrsten večer v naši operi. Predprodaja se že vrši, cene zvišane operne.

Opera

Nocoj se poje Joh. Straussa opereta »Ne-topir«. Sodelujejo: ga Poličeva, gna Majdičeva, gna Španova, gna Jerom, g. Peček, Gostič, Janko, Povhe, Drenovec, Mohorčič, Simončič in drugi. Dirigent g. Neffat, režiser g. Povhe. Pred-stava se vrši za abonma E.

Jutri se poje popoldne najuspešnejša Kalma-nova opereta »Grafica Marica« z go Pa-likevo v naslovni partiji. Danje nastopijo ga Ba-lakova, gna Rakarjeva, gna Ramšakova, g. Drenovec, Peček, Povhe, Janko, Jerman, Simon-čič in drugi. Dirigent g. Neffat. Predstava se vrši izven pri znižanih cenah. Zvečer se poje Puccinijeva opera »Tosca« z go Vilfan-Kanc v naslovni partiji. Cavaradosseja poje kot gost R. Hübnerr, prvi tenor Narodnega gledališča v Bratislavi. Scarpia poje g. Primožič, cerkovnika g. Betetto, danje sodelujejo g. Janko, Mohorčič, Mencin in drugi. Dirigent g. Neffat. Predstava se prične z ozrom na popoldansko predstavo iz jemoma ob 8. uri zvečer.

R. Hübnerr, tenorist Narodnega gledališča v Bratislavi, gostuje v naši operi v nedeljo zvečer v »Tosci«. Opozorjamo na to zanimivo goso-tovanje znanega češkega pevca. Vstopnice so v predprodaji.

SENTJAKOVSKI GLEDALIŠKI ODER.

Veseloigra »Revna kakor cerkvena miša«, ki je dosegla pri vseh dosedanjih predstavah tak-ko krasen uspeh, se bo ponavljala danes in jutri na Sentjakovskem odru. Veseloigra je ena najboljših povolnih komedij. Posetite pred-stavi. Vstopnice so pri g. Milošu Karčičniku na Starom trgu in pri večerni blagajni. Naša prvo-vrstna Radio trvdka Franc Bar bo oddajala kras-ne komade.

Ljudje, ki so bolni na žolčnih-ledvičnih in kamenih v mehurju, ter oni, ki trpe na prekomerni tvoritvi sečne kisline in napadih protina, uravnavajo leno delova-nje črevesa z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Može zdravniške prakse so se prepričali, da je »Franz Jo-sefova« voda sigurno skrajno prizanesljivo delujoče salinično odvajalno sredstvo, tako da jo priporočajo tudi pri kilah tre-bušnih, natrgani danki in hipertrofiji prostate. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in spe-cerijskih trgovinah.

Tragedija lepe zapeljivke

Upropastila je več bogatašev, nazadnje je pa naletela kosa na kamen

Pred dobrim letom se je pojavila v Berlinu pevka Elynor Glenarova. Nastopala je navadno v nočnih lokalih, kjer je vzbujala s svojo lepoto in svojim prijetnim glasom splošno pozornost. Njeni oboževalci so pa kmalu opazili, da menja ljubčke kakor rokavice.

Prva njena žrtev je postal bančni ravnatelj Derenburg, iz katerega je iztisnila nad pol milijona mark. Kupila je krasno vilo in avtomobil, a ko ji Derenburg ni mogel več dati denarja, mu je pokazala vrata. Mož se je pozneje ustrlel. Druga njena žrtev je bil veleposestnik Kurt Beringsen. Mož je bil že nad leto dni oženjen in z lepo plesalko se je seznanil slučajno. Kmalu se je pa razvil med njima ljubavni razmerje, ki je požrlo Beringsenovo rodbinsko srečo in vse njegovo premoženje. V stiski je segel po ponarejanju menic in bil je aretiran.

Elynor Glenarovo so začeli nazivati »sinji vampir«, ker se je vozila v modro barvanem avtomobilu in ker je vedno nosila obleke iz modrega blaga. Upropastila je še nekaj bogatih mož, končno je pa doletela zaslužena kazen

tudi njo. Njeno dotlej brezčutno srce se je namreč ogrelo za poročnika Luknowskega, ki je pa imel vedno kačo v žepu. Ljubil je sicer lepo plesalko, vendar ji je pa opetovano namignil, da mu ni enakovredna. V družbo ni nikoli zahajal z njo, ker ga je bilo sram. Elynor je sicer težko prenašala zaničevanje, toda ljubezen je premagala vse. Nekega dne je pa poročnik izginil in odnesel ves plesalkin denar, za nameček pa še vse njene dragulje. Elynor je prijavila tatvino policiji in tedaj se je izkazalo, da Luknowski sploh ni bil poročnik, temveč prefrigan pustolovec.

To je bil za Elynor strašen udarec. Novih kavalirjev ni bilo več in ker je še vedno razkošno živela, je prišla kmalu v denarne stiske. Vilo in avtomobil je morala prodati, poleg tega se je pa še prehladila in prišla ob glas. Ko so ji zdravniki povedali, da ne bo mogla nikoli več peti, je povesila glavo in se vrnila v svojo vilo, iz katere bi se bila morala drugi dan izseliti. Oblekla je najlepšo obleko in se zastupila z veronalom.

Madame Curie žena-genij

Kako sta se zakonca Curie seznanila in kako sta živela do tragične smrti

Pariški študent Pierre Curie se je nekega dne seznanil z vitko temnooko študentko, kateri se je že na prvi pogled poznalo, da ni Francozinja, pa tudi izgovarjava francosčine jo je izdajala kot tujo. Sicer je pa govorila malo, a tembolj delala, kar se je zdelo mlademu študentu čudno. Pripovedovala mu je o svojem očetu, poljskem profesorju, o svoji vroči želji vpisati se na krakovsko univerzo in o težkem udarcu, ki jo je zadela s tem, da ji je bila prošnja glede sprejema kot ženske odbita. Pierre Curie je zvedel, kako je profesor Sklodowski poučeval svojo hčerko, da bi mogla študirati na pariški univerzi.

In od tistega časa sta delala študent in študentka pogosto skupaj v velikem laboratoriju. Primerjala sta svoje zapiske in izmenjavala svoje misli o znanstvenih problemih. Tako je igrala namesto Cupida vlogo tvorca ljubavnega romana Veda. Kmalu sta se zaljubila drug v drugega, toda denarja nista imela. Edino njuno premoženje je bila vzajemna ljubezen in veliko veselje do študiranja. In zdelo se je, da bo to zadostovalo. Poročila sta se in si uredila skromno domače ognjišče v tesnem stanovanju, obstoječem iz malega kabina, spalnice in kuhinje. Od jutra do večera sta pridno delala v laboratoriju, zvečer sta se pa vračala, da bi sedela doma pri knjigah. Gospa Curie, ki je bila še vedno podobna deklici kljub sijajnim uspehom na univerzi, je kuhala vsak večer možu skromno večerjo, popravila je stanovanje, pripravila možu perilo, potem se je pa lotila znanstvenega dela.

Kar je začel hoditi Pierre Curie na univerzo sam. Še nekaj dni in postal je srečen oče dražestne deklice. Rojstvo otroka je pomenilo konec znanstvenega dela madame Curie, toda samo začasno. Prevezla je sicer breme gospodinje in matere, ni pa hotela opustiti znanstvenega dela ob moževi strani. Hčerko sta zaupala zanesljivim rokam, sama sta se pa vrnili v univerzitetni laboratorij in nadaljevala skupno delo. Pozneje sta dobila še drugega otročka, zopet deklico. In storila se je ponovila. Mlada gospa je podvojila svojo marljivost, delala je tembolj žilavo doma in na univerzi. Imela je že davno doktorat in študije je končala tako sijajno, da so ji kljub njeni mladosti ponudili mesto na univerzi. Dobila je skromno službo, kljub temu sta pa ostala z možem še vedno siromašna.

Pierre se je zavedal, da je njegova žena genij in zato jo je smatral pri delu za starejšega družabnika. Niti senca profesionalne ljubosumnosti ni nikoli

skalila njunega dolgega in plodnega sodelovanja. Madame Curie je redek primer ženske, v kateri so v enaki meri združene vse dobre lastnosti žene-matere in žene-znanstvenice. Vse svoj prosti čas je posvečala delu v laboratoriju in njeno prizadevanje ni bilo zaman, kajti njeno proučevanje magnetičnih lastnosti kovin v razkroju je privedlo do epohalnega odkritja radia. Ob tem času je bil Pierre Curie poklican v London. Znanstveni svet je sprejel z nepopisnim navdušenjem vest o odkritju skrivnostne substance. Royal Institute je povabil Pierra Curie, da bi prišel predavati o senzacionalnem uspehu, toda Curie je odgovoril, da pripada odkritje njegovi ženi. Royal Institute ga je tudi povabil, naj priredi javno predavanje o odkritju radia. Odgovoril je prijazno, da je nastala najbrž pomota, kajti radij je odkrila njegova žena. In Royal Institute je šel tako daleč, da ni hotel dovoliti, da bi predavala madame Curie o svojem odkritju znanstvenikom.

Egoistu bi bilo lahko ukrasti čast in slavo ženi, ki je delala ob njegovi strani. To bi bilo tem lažje, ker bi svet takoj verjel, da je odkril radij možiki. Toda Pierre Curie je bil ponosen na uspeh svoje žene. Samo zato, ker je dosledno in odločno odklanjal misel, da bi si prilaštil zasluge za odkritje radia, je bila Noblova nagrada podeljena njegovi ženi. Odkritje radia je proslavilo zakonca Curie po vsem svetu. Nista pa dovolila, da bi karkoli motilo njuno domačo harmonijo. Predsodki sveta proti ženi-geniju so bili končno premagani. Madame Curie je postala slavna in mnoge univerze so jo izvolile za častno doktorico. Ko je postal Pierre Curie žrtev avtomobilske nesreče, se je umaknila njegova žena iz javnega življenja. Nadaljevala je sicer znanstveno delo, toda življenje je ni več veselilo. Šele nedavno je bila prisiljena stopiti s svojega zatišja, da sprejme od ameriških obhodovalcev košček radia v vrednosti 50.000 funtov sterlingov.

Zdaj je madame Curie stara dama slabega zdravja. Živi sama s svojo hčerko. V družbo ne zahaja, pač pa se še vedno peča z znanstvenim delom in podpira mlade učenjake z denarjem, ki ga je dobila od komercializacije svojega odkritja. Malo je na svetu tako ginljivih ljubavnih romanov, kakor je roman zakoncev Curie, malo je pa tudi na svetu primerov, da bi slava enega zakonca ne uničila sreče drugega in ne razdrila njunega domačega ognjišča.

Pristopajte k Vodnikovim družbi

Vladimir Lidin

Mornar

Parnik je preplul petero morij in priplul v pristanišče v Batumu po vodo. Cela dva dneva je plul iz Odese ob obali in s parnika so se videli beli hoteli, vile in palače na obali, palme, Gagry, Suhum.

Parnik se je imenoval »Kosta«. Bila je grška ladja — cisterna za nafto, vozeča robo za francosko družbo.

Posadko so tvorili Grki, bila sta pa tudi dva Turka, dva Rumuna in en Rus — mornar Strahov, ki je bil pred petnajstimi leti pobegnil z bojne ladje v Alžiru.

Parnik je priplul v Batum zvečer. V mestu so se že prižigale luči, mornarji so se hitro brili in preoblačili, potem so pa hiteli na obalo. Po ulicah se je izprehajala množica domačinov. Mornarji so se nalašč zaletavali v ženske in se prerivali skozi največje gneče. Ženske so se požljivo ozirale po njih in jim pomežikovale, kakor je pač vedno v pristaniških mestih — po dolgi vožnji po morju, po težkem delu in strogem postu.

Tudi Strahov je kmalu našel sprejemljivo. Bila je to ena od mnogih, ki so ga sprejemale.

Svileno ruto je nosila čez ramena, malo je škilila na levo oko — in v tem je bilo tudi nekaj, kar je človeka vlekel k nji. Dekle ga je vodila za seboj po temnih batumskih ulicah. Šla je naprej sama, on je pa korakal za njo v evropski obleki in v lahkem kluboku, katerega je nosil postrani kakor mornarji čepice brez ščitkov.

Tako ga je privedla do žveplenih kopeli. Lastnik jima je molče odprl vrata in vstopila sta v kabino, kjer je dišalo po žveplu. Tu je bilo toplo kakor na peči in ob steni je stala mramornata klopica. Razen te klopice in kadi z dvema pipama nad njo ni bilo v kabini ničesar.

Dekle je sedlo na klopico in šele tedaj si je lahko dobro ogledalo svojega spremljevalca, ki je bil že tako prileten, da bi bil lahko njen oče.

— Torej kaj, sedite vendar — mu je dejala nerodno. — Tu je zelo toplo.

Hotela je že stvarno sleči životek, toda Strahov je sedel k nji in jo prijel za roko, rekoč:

— Ne, ni treba. Prišel sem samo pogledat, kakšna si. Kako ti je ime?

— Mary. — je odgovorilo dekle.

Strahov je sedel, gledal jo je in si gladi brado. Šele čez nekaj časa je spregovoril počasi:

Pustolovščine carja Aleksandra I.

Galantni ruski car Aleksander I. je bil priljubljen povsod, kamor je prišel, posebno pa v damski družbi. Čim so pa dame spoznale senčne strani njegovega značaja, je bilo navdušenja zani takoj konec. Vlada matuške Rusije je bil namreč brez načel, slabši v sponah nizkotnih strasti, površen, toda aroganten mogotec, zmes francoske uglašenosti in ruskega barbarstva, liberalizma in človekoljubja z despotizmom. Sam si je pokvaril dober glas z nepremišljenimi dejanji, ki so dala povod in snov za razne anekdote in kritiko. Ženske so ga najprej vodile za nos in mu obetale ljubezen, potem so ga pa zapletale v intrige in mu končno obračale hrbet.

Nekoč je car dvoril na Dunaju na plesu pri grofu Palffyju lepi grofici Szecsenyi-Guilfordovi in spoznal se je tako daleč, da ji je zašepetal: »Vašega moža ni doma; bilo bi zelo prijetno zavzeti do povratka njegovo mesto.« Duhovita dama se mu je pa takoj revanžirala, rekoč: »Kaj me smatra Vaše Velikanstvo za provinco?« Znaša je tudi anekdota o knežini Leopoldini Esterhazyjevi. Car se je napovedal v času, ko je bil knez na potovanju. Lepa knežinja mu je poslala seznam dam in gospodov, ki naj bi se tudi udeležili večera, proseč ga, naj črta one, katerih navzočnost mu bi bila morda neprijetna. Car je črtal vse, razen knežinje same. Vsa prestrašena je kreginja brž obvestila svojega moža, ki se je vrnil še pravočasno, da je mogel v svojem domu pozdraviti visokega gosta in zapejljiva zakonikih žen v eni osebi.

Takih in enakih dogodivščin je imel car Aleksander I. v svojem življenju vse polno. Zato ni čuda, da je doživela monarhija, katere gospodarji so imeli tako hude vladarske skrbi, polom, kakršnega še ne pomni zgodovina.

Lincolnov humor

Abraham Lincoln je bil morda med vsemi poglavarji držav največji šalijev. O tem pripoveduje Emil Ludwig, ki je izdal te dni Lincolnov življenjepis.

Nekoč je advokat Lincoln opazil, da je oblekel njegov nasprotnik v procesu zaradi sleparije pri konjski kupčiji srajčo narobe. Zato je začel Lincoln svoj obrambni govor takole: »Zdaj je govoril g. Loghan celo uro o konjih. Toda kdo mu more verjeti, da se spozna na konje, če niti ne ve, kako je treba obleči srajčo?«

V državljanski vojni, v kateri je nosil vso odgovornost, je sedel Lincoln večkrat se ponoči v brzojavni sobi vojne ministrstva in čital najnovejše brzojavke. Bile so seveda prva leta neugodne. Čital jih je vedno po vrsti in ko je prečital vse, jih je začel čitati znova. »Zdaj sem končno prišel do grozdia,« je dejal nekoč, ko je bil nehal čitati brzojavke. In ko so ga vprašali, kaj to pomeni, je odgovoril: »Pri nas na zapadu je bilo dekletce, ki je pojedlo mnogo grozdia, povrh pa še celo škaflo bonbonov. Preobjedlo se je tako, da je vrglo nazaj vse, kar je bilo pojedlo. Med bluvanjem je pa naenkrat zaklicala: Mamica, mislim, da mi je že odleglo, ker je prišlo na vrsto grozdie.«

Lincoln se je zelo zanimal za dogodke v državljanski vojni in omahljivost njegovih generalov mu je šla na živce. Nekega dne je dobil brzojavko, da se sliši grmenje topov od Knoxville. »To me veseli,« — je dejal. »Spominja me dobre Sally Wardove, moje stare sosedice. Imela je številno rodbino in če je kdaj slišala tega ali onega otroka tu, tudi od daleč, je dejala mirno: To je moj otrok. Hvala bogu, še je živ!«

Ko je Lincolnova vojska končno zmagala, je hotel Lincoln lepo ravnati s svojimi nasprotniki, južnimi državami ameriške unije. Ko so ga vprašali, kaj namerava storiti s poglavarji južnih držav, zlasti s samozvanim prezidentom Dawisem, je Lincoln odgovoril: »Pri nas v Springfieldu je bil nekoč deček, ki je kupil za svoje prihranke mladega medveda. Toda vesel se ga ni dolgo, ker mu je postal kmalu nadežen. Ko ga je nekoč vodil po ulici in se je moral braniti kosmatina, ki mu je bil strgal že polovico obleke s telesa, je sedel ves upehan na kamen. Mimoidoči

— Torej vidiš, Maša, ta reč je takale... Ze petnajsti let nisem videl Rusije. Pred petnajstimi leti sem odplul od te obale. In šele danes sem se vrnil zopet v Rusijo. Ti si bila stara takrat komaj osem let. Koliko si stara zdaj?

— Dvajset, — je odgovorilo dekle.

— Torej si bila takrat še mlajša... Pet let. Morda si se igrala z mojo hčerko. Imel sem hčerko tu v Rusiji, v mestu Oranienbaumu... veš? In glej, danes sem zopet v Rusiji... to je kakor čudež.

In Strahov se je naenkrat primaknil k nji in pogladil rob njene svilene rute.

— Čuj torej... one kar pusti... saj nisem šel s teboj zavoljo tega. Toda glej, po vseh morjih sem se klatil, petnajst let sem se vozil, danes sem pa prvič zopet priplul v domovino. In glej, Maša, bil sem v Ameriki in v Avstraliji sem bil in na otoku Kubi sem bil, toda v Rusijo me usoda vseh petnajst let ni zanesla. In tako smo ti pluli zdaj v Rusijo, pa sem si mislil: Koliko je neki stara zdaj moja hči in kje neki je? Izračunal sem, da bo stara baš dvajset let. In tako sem si mislil: Kako bi pa bilo, če bi prišel k hčerki praznih rok? Vsaj malo parfuma ji moram prinesiti. In tudi ruto sem ji prinesel iz Marseilla.

Strahov je segel v žep ter privlekel iz njega stekleničico parfuma in zeleno svileno ruto. Dekle se je ozrlo skrivaj na darila mornarjevi hčeri, roke je držala sklenjene na kolensih in tedaj jo je Strahov pobožal s težko roko po glavi.

— Torej pa vzemi tole darilec, — je dejal nepričakovano. — Saj si se morda z mojo hčerko kdaj igrala.

Toda dekle je sedelo nepremično in zrl predse. Tedaj ji je položil Strahov stekleničico in ruto v roko.

— Eno mi oblubi, Maša, — je še pripomnil. — Čez tri dni odplujemo na širno morje, torej te tri dni se mi drži... nadomestuj mi hčerko.

Dekle je sedelo molče ter držalo v roki darilo in denar, katerega ji je bil stisnil v pest. Potem sta odšla iz kopeli in se napotila zopet po temnih batumskih ulicah. Morski svetilniki so po vrsti izžigovali svoje žareče pipalke v neprodimo temo. Sopara je ležala nad mestom, po ulicah so se še izprehajali domačini in postajali na vogalih.

— Pazi torej, Maša, da ne prelomiš oblube, — je dejal Strahov in se zagledal v njene blesteče oči, očividno podobne očem njegove hčere.

Potem so zašumele deževne kaplje.

je vprašal dečka, zakaj medveda ne izpusti. Kaj ne vidite, da medved baš grize vrvi, da jo pregrize? — je odgovoril deček. »In ko jo pregrize, pojdem domov in porečem: Ušel mi je!«

Diktator Stalin

Bivši sovjetski diplomat Besedovski je priobčil v pariških listih zanimiv članek o boljševiškem diktatorju Stalinu. Stalin je Gruzin in še zdaj ne zna dobro rusko. Ruščino govori s kavkaskim naglasom. Stalin ne stanuje v Moskvi, temveč v njenem predmestju Gorki in sicer v isti hiši, kjer je preživel zadnja leta svojega življenja Lenin. Vsako jutro se pelje v Kremelj s avtomobilom in spremljata ga dva agenta črezvičajke. Njegovemu avtomobilu sledi avtomobil, poln agentov črezvičajke. Ko je prišel na krmilo, je Stalin zamenjal ženo. Pa tudi za drugo ženo nima časa tako, da celo svoji poroki ni mogel prisostvovati. Dokumente o ločitvi in o drugi ženitvi so mu poslali po posebnem kurirju. Stalin se drži čez dan v Kremlju in šele pozno ponoči se vrača v spremstvu čekistov domov. Stalinova posebnost je, da pogosto preživi večer v družbi komunistične omladine.

Kako energičen je boljševiški diktator, priča prigoda z njegovim sodelavcem Pjatakovič. Mož je preveč pil in kadil in ko so se pokazale posledice, je Stalin naročil zdravnikom, da mora biti Pjatakovič v dveh tednih zdrav. S temeljito kuro so zdravniki odstranili znake zastrupljenja, toda Pjatakovič je bil živčno tako uničen, da je kmalu umrl. Ko je postal neki Stalinov tovariš v Tiflisu žrtev avtomobilske nesreče, je rekel diktator brzojavil šefu tifiške policije, naj dotičnega šoferja takoj ustrelje, kar se je tudi zgodilo.

SOKOL

Opereta

„Grofica Marica“

na ljutomerskem sokolskem odru

Z razdobjem, ki je nastopilo z zakonom o Sokolu, zaključuje Ljutomerski Sokol desetletno dobo uspešnega delovanja svojega dramskega odseka. Delovanje dramskega odseka je bilo že od začetka leta 1919 živahno, ovirano pa je bilo s tem, da društvo ni imelo priprave dvorane do leta 1927, ko si je otvorilo svoj lastni Sokolski dom s prostornim odrom. Mnogo lepih gledaliških prireditev smo videli v minulih dobi na rok. Odru, mnogo truda je žrtvovalo dramsko osebje, toda z veseljem, hoteč samega sebe izpopolniti v igralski rutini, predvsem pa zabavati in vzgajati gledališko publiko iz mesta in okolice. 102 gledališki predstavi sta rezultat desetletnega kulturnega dela Ljutomerskega Sokola na gledališkem odru. Izmed režiserjev te dobe posebno omenjamo nad vse sposobnega br. R. Ogrina.

Desetletnico dramskega delovanja proslavi Ljutomerski Sokol z uprizoritvijo operete »Grofica Marica«, prvič 18. t. m. ob pol 8., z repizami pa 23. in 25. t. m. obakrat ob pol 3. Opereto je izrežiral br. Ogrin. Glavni vlogi grofice Marice in Tasiša sta zastopani po s. dr. Stojanovi in br. Stojanovi; ostale vloge so prevzeli ss. in br. Kukovec, Vilar, Mikl, Drvenkova, Rajhova, Horvat, Vargazon, Martinak, Zveckova in Urbič. Pevski zbor sta nastudirala br. Seršen Ivo in s. Herzegovca, sodelujoči orkester Glasbenega društva pa br. Zacherl, ki je hkratu dirigent, odstvo je v rokah predsednika dram. odseka br. dr. Stojana.

Nekoliko drzno se zdi to početje z »Grofico Marico«. Upamo pa, da bo vztrajno delo imelo uspeh. Končno hoče s tem Ljutomer kot kulturno središče murske pokrajine javnosti pokazati, kaj zmore z lastnimi močmi.

Nova doba sokolstva zahteva vse razpoložljive moči za telovadno vzgojo mladine. Vendar nova uprava Sokola tudi v bodoče ne bo mogla prezreti gledališkega delovanja, ki je tudi važen činitelj prosvete. Treba bo podvojiti moči, da bo mogel še dalje delovati tudi dramski odsek.

Jugoslovenska sokolska matica, Glavna skupščina JSM je sklenila, da bo začela od letošnjega leta dalje izdajati vsako leto

po 3 do 4 knjige, ki jih bo dobil vsak njen član najkasneje do 1. decembra. Za leto 1930. bo JSM izdala tri knjige in sicer: 1.) Tyršev zbornik. 1. del. Urednika brata Šteber in Šuklje. Z izdajanjem Tyrševih del se pridruži tudi naše sokolstvo proslavi 100letnice Tyrševega rojstva. JSM namerava v tej zbirki izdati polagoma vsa Tyrševa dela v prevodu. 2.) Zgodovina jugoslovenskega sokolstva. Pisatelj brat Fux. Knjiga bo obsegala zgodovino našega sokolstva od leta 1919. do 1930. 3.) Sokolska štanka za naša ščala. Urednik brat Gangl. Vsak naročnik dobi te tri knjige za 20 Din. za druge pa bodo knjige veliko dražje. Poleg tega izidejo letos v zalozi JSM še tele publikacije: Organizacija Saveza SKJ, Sokolska ideja, Sokolski koledar za leto 1931 in Koledarček sokolske mladine za leto 1931.

Podrobni predpisi glede telovadnega in slavnostnega kroja za članstvo, naročajo in deco so objavljeni v zadnji številki Sokolskega glasnika. Ker se bliža črba javnih nastopov in vsesokolskega zleta, opozarjamo vse članstvo na te predpise, da si bo moglo o pravem času preskrbeti pravičen kroj.

Ob 80letnici prezidenta brata Masaryka je postal Savez sokola kraljevine Jugoslavije brzojavne čestitke njemu in pa Češki obci sokolski. Na svečanostih v Pragi je zastopal naš Savez drugi podstarosta brat Pankovč.

V proslavo Masarykove 80letnice je ČOS sklenila ustanoviti Masarykov sklad v znesku 100.000 Kč, iz katerega se bodo podeljevale podpore za študij telesne in narodne vzgoje v tujini. Pozvane bodo tudi vse župe, da prispevajo v ta sklad.

Na vsesokolskem zletu v Beogradu bo veliko čeških žup nastopilo s posebnimi točkami. Na svoji zadnji seji je ČOS sprejelo predlog Havliškove župe, da nastopijo članice te župe s Češko besedo v narodni pesni.

Predavanje o Jugoslaviji s sklopičnimi slikami priredi ČOS v predavalnici Tyrševega doma v Pragi. Predaval bo brat Vlastimil Klima. — Tudi dr. Nemeček bo imel v kratkem o naši državi štiri predavanja, ki jih bo tudi ČOS priporočila svojemu članstvu.

Vsesokolski zlet v Beogradu. Uspeh vsakega velikega sokolskega nastopa je največ odvisen od zletnega prostora. Zletišče v Beogradu je prav srečno izbrano. Leži v palhiški četrti za poslopjem tehnične fakultete in je od Terazij, to je od središča mesta, oddaljeno komaj 10 minut. Edina težava je bila ta, ker je prostor, ki je na razpolago za zletišče, razmeroma majhen. Vzlic temu pa je brat Momir Korunović, kateremu je zletni odbor poveril izdelavo načrta, rešil to nalogo zelo zadovoljivo. Telovadišče samo ima obliko pravokotnika, čigar daljša stranica meri 150 metrov, krajša pa 84 m. Naenkrat bo lahko nastopilo pri prostih vajah 3500 telovadcev, približno za 500 več kot na ljubljanskem zletu leta 1922. Če bi se pa prijavilo več telovadcev, jih bo treba razdeliti na dve skupini, ki bosta nastopili vsaka na en zletni dan. Na treh straneh telovadišča je 8 m širok pas za orodje. Na vzhodni strani bo v sredini godbeni paviljon, na obeh straneh pa članska tribuna. Na zapadni strani bo glavna tribuna s načelnimiškim mostičkom. Tribune bodo tudi na obeh krajših straneh. Zletišče bo imelo 8 vhodov, 4 za gledalce in 4 za telovadce. Vsi vhodi bodo po 12 m široki. Občelnice in zbirališča bodo takoj čez cesto na drugi strani Vladevine ulice na travniku. Vsi prostori za blagajne, policijo, pošto, pisarne in trgovine bodo pod tribunami. Na zletišču bo prostora za kakih 100.000 ljudi.

10. številka »Vestnika sokolskega« je vsa posvečena prezidentu Masaryku. Na prvem mestu je čestitka predsedništva ČOS in pa čestitka staroste ČOS brata dr. Schreinerja. Nato se vrste razni daljši in krajši članki o Masaryku, popis nekaterih proslav in Masarykovi izreki o sokolstvu ob raznih priložnostih. Slavnostno število krasi tudi več zelo lepih fotografij. Na podoben način so se spomnili Masarykove 80letnice tudi vsi župni »Vestniki« in ostala sokolska glasila na Češkoslovaškem.

V gostilni.

Gostilničarka gostu: — Gospod, saj ni treba tako dolgo snažiti vilic s servijeto. To sploh ni potrebno. Poleg tega mi pa zamažete servijeto.

Spominjajte se slepih!

ulice so se izpraznile, prihrumela je nevihta. Strahov se je vračal v tropičnem naliivu počasi v pristanišče. Njegov lahki klubok je začel takoj propuščati vodo. Od parnika so se videle v silnem naliivu samo zelene luči. Premočenim tovariš, stojiš na parniku na straži, mu je posvetil z lučjo v obraz in ga pustil po mostičku mimo sebe.

Zjutraj so se mornarji zopet preoblekli in začeli črpati nafto. Dan za dnem je tekla nafta, polnila je trebuhi parnika in ga počasi pogrezala s svojo težo. Tretjega dne, ko je bilo že naloženo, je parnik proti večeru dvignil sidro in odplul proti Konstanci in Bargasu ter dalje proti Carigradu, Brindisi in Marseillu.

Nihče se ni poslovil od njega, nihče ga ni spremljal. Samo ena ženska je stala na obali in mahal z robcem. A Strahov je pustil svoje delo in tudi mahal, mahal dekletu, ki je ostalo namesto njegove hčerke tam na obali.

Zažarel je morski svetilnik v Poti, svetlobni signal je izmenjal z njim svetilnik iz Batuma. »Kosta« je peljal nafto v Marseill. Iz Marseilla odpluje v Amsterdam, potem pa čez Indijski ocean v Hongkong.

Moskva, »Rdeča Njiva« 1929.

Edgar Wallace:

Vrata izdajalcev

Roman

— Na ladjo jo bo lahko spravili, — je dejal Colley zaupno. — Ne vem pa, kako jo spravite v Indijo do Kishlastana. Toda to je vaša stvar. Ne vem, je-li mogoče priti kje na zapuščenih obali? Radža je prikimal.

— To bo lahko, mnogo laže, nego v Angliji. Zenske potujejo purdah — to pomeni za gostimi zavesami in uradnikom se ne zdi vredno potegovati se za dovoljenje, da bi smeli pregledati voz. Toda tu...

— Bo nevarno, vendar pa ne tako, da bi morala obupati, — je menil Colley. — To bo bolj vprašanje denarja. Kako se vrnete v Indijo?

— Na P & O, — je odgovoril princ in Colley se je popraskal po bradi.

— To pomeni, da morate najeti jahto, — je dejal, — a to bi bilo zelo nevarno, ker bi bili izročeni na milost in nemilost posadki. Pa tudi to bi se z denarjem uredilo.

Navedel je znesek — doto, za katero bi bila marsikatera nevesta hvaležna — toda Rikisivi je nestrpnost zamahnil z roko, češ, pusti me s takimi malenkostmi pri miru.

— Denar tu ne igra nobene vloge. Prosim, ste pomoči. Obrnite se na Traynerja...

— Traynerja nočem, — je izjavil Colley odločno. — Vem, da imate z njim nekakšno kupčijo, pa me prav nič ne zanima, kakšne. Trayne bi nama vse pokvaril, ker je v občevarstvu z ženskami preveč kavalirski.

Opisal je prigodo, ki je potrjevala njegovo sodbo o Traynerjevem kavalirstvu.

— Sicer je pa še ne poznam, — je dejal. — Je lepa? Prostovoljno najbrž ne bo hotela z vami v Indijo.

Ind ga je začudeno pogledal.

— Kaj sem nor, da bi jo vprašal? Ne, saj je sploh ne bom več videl. Pisal sem ji pismo, v katerem jo prosim, naj mi oprostí netaktnost, ki sem jo zakrivil s tem, da sem ji poslal nakit. In to je bil konec najinega občevarstva. Toda gospodična Martynova jo pozna in ona bo vam pomagala.

Colley je okleval.

Vedel je, da je misel ugrabit dekleta sredi Londona, blazna, toda življenje, polno sleparij, je bilo strlo v njem vsako možnost odreči princu pomoč, pa naj je šlo še za tako veliko podlost. Lepoto in nedolžnost je cenil tako, kakor

16

občuduje mesar jagnje, nad katerim brusi nož.

Od princa je krenil naravnost k Diani in prišel je baš v hipu, ko se je z Grahamom vrnila. Oba sta bila izredno zaničljiva.

— Kaj pa je hotel Trayne? — je vprašal, čim so stopili v sobo.

— Nič posebnega, — se je zlagala Diana in napeljala pogovor na nekaj drugega.

— Zanimiv dečko. Bajne zna vse evropske jezike, razen madžarščine. Da ne pozabim, Diana, si zadnje čase kaj videla Hope Joynerjevo?

Diana je začudeno pogledala.

— Joynerjevo? Mislite ono mlado damo iz Devonshire Housea? Ne vem, ker ne občujeva. Zakaj pa vprašujete?

— Zdelo se mi je, da sem jo videl na poti k vam, — je dejal in znova vprašal: Kaj je pa hotel Trayne?

Diana je znala izborni lagati.

— Ustanavlja novo igralnico na Portland Squareu, — je odgovorila nepriljeno, — pa sem mu svetovala, naj se nikar ne zanaša name.

Colley jo je srepo pogledal in še predno je spregovoril, je Diana vedela, da ji ne verjame.

— To ni podobno Trayneju. S podrejenimi se ne posvetoje, če snuje kaj novega.

— Morda je pa hotel govoriti o Hope Joynerjevi, — je dejala Diana strupeno. Seveda ni pričakovala, da bodo te slučajne besede tako hitro izpremenile Colleyjevo razpoloženje.

— Zares? — je vprašal hitro. — Kaj je pa hotel vedeti o nji?

Colley se je vedno izdal, če ga je kdo presenetil. Toda takoj je spoznal svojo napako in zasmejal se je.

— Nič me ne preseneti, karkoli počne Trayne, — je dejal nepriljeno, toda Diana je dobro vedela, da se širokousti. — Gotovo je vam kaj predlagal. Rad bi samo vedel, če se nanaša predlog tudi na Grahamo.

V njegovem glasu je bila slabo prikrita škodoželjnost. Nikoli ni tajil, kako sovraži Grahamo in Diana je često razmišljala, če ve za tajno, o kateri jo je bil Trayne pričel, da je nekaterim ljudem znana.

— Zdi se mi, da vam Tiger ne bo hvaležen, da se vmešavate v njegove posle, — je nadaljeval Colley. — To je čuden dečko in čim dalje ste od njega, tem brezskrbnejše lahko spite.

Napeljal je pogovor drugam in Diana mu je zaprla sapo s presenetljivim vprašanjem. Zgodilo se je, da tudi Colley ni znal odgovoriti.

— Gospa Ollorbyjeva? — se je začudil. — Ne, še nikoli nisem slišal tega imena. Morda spada tudi ona k vašim načrtom?

Bilo je jasno, da je ne pozna, Diana ni hotela več siliti vanj z vprašanji o

detektivki. Jane Ollorbyjeva je postala strašilo, ki se je vedno prikazovalo za Dianinih mislimi. Če sploh koga išče, se zanima gotovo samo za Trayneja. Diana ni našla drugačne razlage, kajti s policijo še ni bila prišla navskriž. Mar se ji obeta ta zabava zdaj? To ni bila preveč prijetna slutnja.

Diana se je šele čez nekaj ur zavedla, kako drzni so Traynejevi načrti. Vso noč ni zatislila oči, premetavala se je po postelji z ene strani na drugo in pred jutrom je sklenila, da se nevarne pustolovščine ne udeleži. O svojem sklepu je obvestila Grahamo, ko je prišel po zajutruku k nji.

Zaničljivo se je nasmehnil.

— Ne preti nama nevarnost, če delava pod zaščito opreznega Trayneja, — je dejal. — Zate morda ne pomeni petdeset tisoč funtov nič, tebe zalaga z denarjem radža, zame pa pomeni to vse. Sit sem že tega pasjega življenja.

— Gospa Ollorbyjeva, — je pričela Diana.

— Lari fari, — jo je zavrnil Graham. — Kaj naju briga ta babnica! Ona nadzoruje Mousetrap Club.

Diana je odkimala z glavo.

— Čemu bi torej hodila v moje stanovanje? — je vprašala. — Čemu bi stala pri mojih vratih in prisluškovala? Trdno sem prepričana, da je imela Dombret prav, ko je trdila, da so bila vrata na hodnik zaklenjena. Ta ženska ima torej ključ od mojega stanovanja. Bojim se, Grahamo, pa tudi tebi bi postalo tesno pri srcu, če bi to stvar malo premislil.

Graham si je grizel ustnice in zrl zamisljeno predse.

— Trayneja bi bila morala opozoriti na to babnico, — je dejal. — Če jo srečava danes dopoldne, ga vprašam, kaj sodi o tem.

Telefoniral je v Mousetrap Club in odgovorili so mu, da gospoda Trayneja ni doma. Graham je spoznal po glasu, da govori s sivolasim vratarjem, ki mu je sporočil, da pride gospod Trayne najbrž na aperitif v Brasserie Royale. Graham je razumel, kaj hoče reči vratar. Napotil se je tja po Piccadilly in ni dolgo sedel na marmornato mizico, ko so se odprla vrata in vstopil je Trayne s pipo v ustih. Malomarno se je ozrl po lokalu in prisedel h Grahamu, ki mu je povedal, kaj se je bilo zgodilo prejšnjega dne. Bil je presenečen, da se je Tiger mnogo bolj zanimal za njegovo pripovedovanje nego prvič.

— O čem je govorila to pot gospodična Martynova?

— Ne spominjam se in morda je prišla Ollorbyjeva v njeno stanovanje čisto slučajno.

Trayne je odkimal z glavo.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Milan Skrbinšek 20 let pri gledališču

Zanimivi spomini na šolska leta — V Ljubljani je nastopil prvič 7. marca 1909

Če bi bila v naši drami se navada, bi režiser in igralec g. Milan Skrbinšek letos javno obhajal 20letnico svojega umetniškega udejstvovanja na odru. Letošnja je njegova 21. sezona. Naš urednik ga je posetil in se z jubilatantom pogovoril o njegovih začetkih in delu, ki je bilo že doslej, kakor znano, pri Skrbinšku izredno plodovito in vsestransko. Kajti končno jubileji in slično niso samo »oseben kult«, temveč so zanimivi in važni za vse, saj se človek kulturno sam zase ne more izživljati, rasti mora v socialni zajednici, zato je jubilej v taki zajednici udejstvujočega se človeka tudi jubilej zajednice, kulturne skupine, v kateri je delal.

Njegova nemirna življenska barka je g. Skrbinška pripeljala sedaj zopet k njegovi materi, pri kateri stanuje.

Kaj bi ga najprvo drugega vprašal, nego kako je prišel k teatru.

Čisto naravna je bila ta pot, je odgovoril jubilat, kakor pri vseh teaterskih ljudeh. Že kot 11letni deček sem zahrepenel po odru, ko sem na njem videl očeta in mater kot diletanta. Zbral sem takoj družino otrok in začeli smo igrati v nemškem jeziku, ker je to bilo v Mariboru. Vprizorili smo igr »Dornröschchen« za marionetno gledališče. Hišni gospodar nam je postavil na vrto oder in vse njegovo trgovsko in pisarniško osobje je prisostvovalo predstavi. Jaz sem igral lakajja in princa. Razuro sem si naredil tako, da sem udaril po licu s ščetko, katero sem namazal z mazilom za čevlje. Takrat je z mano nastopila tudi sestra Stefanija, poznejša igralka in moja starejša sestra učiteljica.

Ko so se starši preselili iz Maribora v Ljubljano, sem vstopil v realno in takoj prvo leto ustanovil dijaški diletantski oder, ki je obstajal 8 let. Med šolskim letom sem vodil še dramatsko šolo. Studiral smo igre in jih v počitnicah igrali, večinoma v Brezicah. Prvo leto smo tu igrali »Desetega brata«, drugo leto »Rokovnjače«, tretje pa »Divjega lovca«. Iz tega časa imam tudi svojo prvo kritiko, ki je izšla v celjski »Domovini« in je bila zelo laskava. Režiral sem sam in igral Spaka Martina.

Pred šolskim ravnateljstvom smo imeli seveda strah. V tem pogledu je za srednješolce danes boljše. Morali smo se skrivati in vedno smo trepetali, da nas ne zalote pri našem »pregrešnem« delu. Ta strah je bil takšen, da se nekoč nisem upal oglašiti, ko je prof. Tavčar vprašal, kdo si upa dobro deklamirati Stritarjevega »Oresta«. Bal sem se, da bi moje veselje do odra ne prišlo tako na dan in da bi me odkrili kot vodjo našega odra. Ravno tako si nisem upal povedati v nemški šolski nalogi »Spoznaj samega sebe«, da bi hotel postati igralec.

Tri poklice sem videl tedaj pred seboj: učitelja, duhovnika in igralca, to je kateder, prižnica in oder. Postal sem igralec, doma pa mi je bila tudi prilika da sem mimogrede stal in učil za katedrom in tudi pridigal s prižnice.

Po očetovi želji sem se po maturi vpisal na dunajsko tehniko. Moja življenska pot pa je tedaj križal srečen dogodek, ki je imel za posledico, da sem prišel s tehnike preko univerze končno tja, kamor me je vlekla vsa moja narava — v dramatično šolo Otto na Dunaju.

Denarja ni bilo za drag študij (mesečno 75 kron šolnine) in bil sem že na tem, da grem nekaj let v službo na pošto in si prihranim za študij potreben denar. Končno je oče dobil posojilo in tako sem vstopil s poldrugo mesečno zamudo v šolo Otto, in sicer v poseben kurz, v katerega so bili sprejeti samo učenci, ki so kazali izredno nadarjenost. Bilo nas je samo 10 in šola je trajala 11 mesecev.

Med tem so moji tovariši in tovarišice že absolvirali pouk v nemškem oderskem jeziku, a sem jih jaz v privatnih urah pri ravnatelju v 14 dnevih po njegovi izjavi ne samo dohitel, temveč celo prehitel. Neizbrisno mi ostaneta v spominu dva dogodka iz te šole.

Ko sem polagal pred vsemi tovariši sprejemni izpit pri profesorju Seydelmannu in sem deklamiral nemško pesem »Das Märchen vom Glück«, so se mi sprva, ker takrat še nisem obvladal oderskega jezika, vsi skupaj smejali. Od stihov do stihov je pa postalalo tiše in končal sem v popolni tišini. Nato je bil odmor in profesor Seydelmann mi je rekel solzami oči: »Gospod Skrbinšek, tako lepo mi ni deklamiral še noben učenec!«

Da je govoril odkrito besedo, sem zvedel šele pozneje in tu se dotaknem drugega dogodka.

Po 2 mesecih šole me pokliče nekega dne ravnatelj v pisarno, kjer je bil tudi

prof. Seydelmann, in mi pravi: »G. Skrbinšek, jaz in gospod profesor bi vas rada zaradi vaše velike nadarjenosti poučevala zasebno izven šole in to brezplačno. A niti on niti jaz vas nočem pustiti zato odločite sami«. V tej navidezni dilemi sem bil v zadregi storil sem, kar je bilo edino pravilno in rekel: »Iz pedagoških ozirov bi bilo najbolje, da ostanem pri starem profesorju torej pri prof. Seydelmannu«. Ravnatelj je bil sam vesel, da sem našel ta izhod in tako sem zahajal k profesorju na dom in se tam naprej izobraževal. Bil je tako navdušen zame, da me je hotel spraviti na velik nemški oder in mi je prerokoval naglo in sijajno kariero, če mi bo tudi sreča mila, ki igra pri tem važno vlogo.

A jaz sem bil Slovenec, vzgojen od očeta in matere v naprednem duhu. Oče je bil ustanovitelj slovenskega diletantskega in pevskega društva v Mariboru, s katerim so začele tu redne diletantske predstave. Zato so ga mariborski Nemci in nemščurji razkazali kot »ultra« Slovenca iz Maribora in kot »slovenskega odrešenika«.

Poznal sem tudi razmere v ljubljanskem gledališču in vedel sem, da prihajam v Ljubljano s prepotrebnim novo orientacijo, ki je odgovarjala takratnemu razvoju svetovne gledališke umetnosti. Dne 7. marca 1909 sem debutiral v Ljubljani v glavni vlogi »Desetega brata«, in bil sem takoj naslednjo sezono angažiran.

V teatru so bile potrebne moderne reforme in tako sem z mnogimi članki v »Slovenskem Narodu«, v »Slovenca« in v »Dnevnu« začel razkrivati rak rane našega teatra. Skušal sem reformirati način študija in dela sploh v gledališču. Drugačen duh naj bi zavladal v tej hiši. Tako sem kmalu dobil priimek »revolucionarja«.

Zelo vesel sem bil, ko sem spoznal v Hinku Nučiču prvega slovenskega režiserja, ki se je oprijel režije v smislu celote, ki jo more režiser ustvariti samo tedaj, če postavi dramo tako na oder, kakor jo je pri čitanju sam iskreno apercipiral. Z Nučičem se je začelo v gledališču resno delo, ki je zahtevalo vso požrtvovalnost posameznikov in tako se je drama začela mahoma dvigati.

Po 2 letih sem sprejel tudi jaz režijo. Intendant je bil tedaj g. Fr. Govekar. Tako sva z Nučičem krepko potegnili naše »Tespisove gare« iz starega kolovoza.

V sezoni 1913 in 1914, ko je nastopila za ljubljansko gledališče huda kriza, da jo je moral prevzeti pod svoje okrilje zagrebški intendant pl. Treščec, je ta vodstvo drame ponudil meni, ker se ga je Borštnik sprva branil.

V Ljubljani sem ostal do l. 1914, ko je izbruhnila vojna in sem moral na rusko fronto kot rezervni častnik. Takoj, ko sem se vrnil v Ljubljano, sem začel delati na to, da se v gledališču, katerega so med tem spremenili v kino, odpravi vsaj drama, na okoliščine tega niso dopustile.

Že l. 1916 sem gostoval z dovoljenjem vojaške uprave v Zagrebu in so me hoteli že takoj po prvem nastopu angažirati, kar pa tedaj ni bilo mogoče zaradi vojaške službe.

Po Borštnikovi smrti me je za zagrebško dramo angažiral tedanji dramski ravnatelj Bach izrečno na izpraznjenem Borštnikovo mesto a sem pogodbno spet anuliral, ker nisem dobil stanovanja.

Ko sem bil v vojaški službi premeščen v Trst, sem tu takoj prvo leto organiziral slovenski oder in sem po prevratu v sezoni 1918-19 prevzel tudi vodstvo kot ravnatelj. Ker mi je bila dana prilika, sem v tej sezoni vzgojil iz diletantov lepo število igralcev, ki so sedaj aktivni na raznih jugoslovenskih odrh.

Po Trstu sem bil angažiran kot prvi karkaterni igralec in režiser na snujoče se gledališče v Sarajevu, kjer sem nastopal z Marjo Vero na komornih večerih. V sezoni 1919-1920 sem vodil kot ravnatelj celjsko mestno gledališče. V tem času mi je ponudil tedanji upravnik oslškega gledališča mesto ravnatelja drame, katerega pa nisem mogel sprejeti, ker me je istočasno povabil Hinko Nučič v Maribor, da prevzamem delo dramaturga režiserja, učitelja dramske šole in prvega karakternega igralca. V Mariboru sem slavil tudi 10letnico svojega dela pri teatru. V sezoni 1921-22 mi je bilo po odhodu H. Nučiča pomudeno vodstvo mariborskega gledališča, a ga nisem sprejel, ker nisem hotel gojiti tudi operete. Prevzel sem pa ravnateljstvo drame. L. 1922 sem prišel zopet kot režiser in igralec v ljubljansko dramo in tu se udeležujem torej že osem let. To je bila moja bolj »zunanja« pot v 20 letih kot igralec, v čisto umetniškem razvoju v tej dobi se bova pa pogovorila ob priliki.

NOGAVICE

v 120 barvah

Za dame

Serijski par	Din
7-50	
16-	
21-	
30-	
33-	

Za moške

Serijski par	Din
7-	
8-	
15-	
25-	

Za deco

Serijski par	Din
6-10-	

ROKAVICE

v različnih vzorcih z zavijhljaji par á Din 25.-

Svilene nogavice

v najfinejši izberi po najnižjih cenah.

A. KRISPER STRITARJEVA ULICA ŠT. 3

IZKORISTITE!

Prednosti nakupa v predseziji. Oglejte dospele romladne novosti!

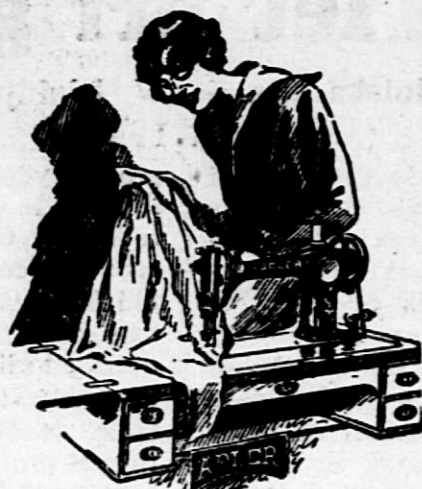
Kamgarni, ševitli, sukna za obleke, kostume, plašče, povrhnjice

FRANJO NOVAK

Spec. trgovina sukna — Ljubljana, Kongresni trg št. 15.

Šivalni stroji

Gritzner, Adler
in kolesa,
najboljši material,
precizna konstrukcija, krasna
oprema ter najnižja cena
kakor tudi
pisalni stroji
„Urania“
so samo

pri **Jos. Petelinc, Ljubljana**

Telefon 2913

ob vodi, v bližini Prešernovega spomenika.

Večletna garancija! Pouk v voženju brezplačen

ZA STAVBE

po znižanih cenah vsakovrstnih suh, tesan in žagan les. —
Vsaka množina v zalogi. Žaganje, odpadki od lesa, drva. —
Dostava tudi na stavbo.

FRAN ŠUŠTAR

lesna industrija in trgovina, parna žaga
LJUBLJANA, Dolenjska cesta 12.

Opeko in strešnike

vseh vrst za zidavo hiš, iz znanih Karlov-
skih opekarn »ILOVAC«, dobavlja fran-
ko vsaka postaja po konkurenčnih cenah,
samo

»EKONOM«, generalno zastopstvo za
Dravsko banovino, Ljubljana, Kolodvor-
ska ulica št. 7.

Vezenje nevestinih oprem,
zaves, pregrinjaj
najcenejše in najfinejše
MATEK & MIKEŠ, Ljubljana
(poleg hotela Štrkelj)
Entljanje, ažuriranje, predtiskanje takoj!

Kapital se Vam podvoji v enem letu,
če ga naložite pri reji srebrnolakihih lisic

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE! — ISCEMO ZASTOPNIKE!

VABILO

na

redni občni zbor

I. SLOVENSKE TOVARNE MINERALNIH
VODA, SODAVICE IN BREZALKOHOLNIH
PIJAČ, registrovane zadrage z omejenim poro-
štvom v Ljubljani,

ki bo v sredo dne 26. marca 1930 ob 1/2 3. uri po-
popolne v gostilniških prostorih g. Frana Kavčiča
v Ljubljani, Privoz 4.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika;
2. Poročilo o poslovanju;
3. Poročilo nadzorstva;
4. Odobritev računskega zaključka in razde-
litev čistega dobička;
5. Volitev načelnstva, odbora, namestnikov,
nadzorstva in razsodišča;
6. Raznotherosti.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

Opomba: Drugi odstavek § 23. združnih pra-
vil se glasi: Ako jih ni ob določenem uri toliko
navzočih, se vrši pol ure pazneje drugi občni
zbor, kateri sklepa brez ozira na število udele-
žencev. — Računski zaključek je na vpogled v
zadružni pisarni med uradnimi urami.

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakih.
Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakov ne
odgovarjamo. — Najmanjši oglas Dina 5.—

Ženitna ponudba.

Sem iz posestniške družine, mlada
kristljanka, dobra gospodinja s
precejšnjim premoženjem in nepre-
mečnim imetjem. Od staršev na-
sledovano gospodarstvo je izvrst-
na podlaga za zanesljivo in udob-
no življenje. Ne iščem bogatega,
ampak značajnega in solidnega
soproga. Ponudbe s popolnim na-
slovom pod šifro »Davno zaže-
ljena sreča« na upravo »Slov.
Naroda«.

Filister,

ki ljubi dom, ženo in deco, bi se
rad seznanil s katero lanskim anke-
teric: »Z. kaj se ne močite?« Res-
ne ponudbe s polnim naslovom in
sliko na upravo pod »Anke-
ta« 1929/1119.

Na obroke

kupite lahko vsakovrstno blago s
posredovanjem **Kreditne zadruge**
detajnih trgovcev, Cigaletova uli-
ca 1. Posreduje hitro in diskretno.
34/T

Potnika

ki bi obiskoval privatne stranke,
sprejme Jančič, Tavčarjeva 1.
1107

Prodajalka

dobro izveščana, z daljšo prakso v
špeceriji, želi premeniti mesto s
1. aprilom. Naslov v »Slov. Na-
rodu«.

Posojilo

30.000 Din posojila želim proti ga-
ranciji in visokim obrestim. Res-
ne ponudbe na upravo tega lista
pod »Posojilo«/1135.

Hinko Sevar

v Ljubljani, nasproti St. Jakobske
šole, je največja antikvariat-knji-
žarna, ki ima čez 7000 redkih slo-
venskih knjig na razpolago, kakor
tudi več tisoč knjig drugih jezikov.

Ingenieur for.

za napravo gozdnega gospodarske-
ga načrta na veleposestvu, se išče.
Ponudbe na naslov: J. Železnikar
Jezerško nad Kranjem. 1131

Kostanjev les naprodaj

V nedeljo, 16. marca 1930 ob 3. uri
popolne bo v Bizovniku pri Ljub-
ljani pri cerkvi, prodaja kostanje-
vega lesa iz cerkvenega gozda. —
Les je trojevrsten: za stebre, za
droge, za ograjo ali drva, ali za
tanin. Cerkevno predstojništvo po-
družnice sv. Nikolaja v Bizovniku.
1137

Lokal za mesarijo

z inventarjem se odda takoj. Na-
slov v upravi »Slov. Naroda«.
1144

Hotel »Zadruga«

V Zaječaru se da v zakup s 1. ma-
jem 1930. — Hotel ima 16 sob v
nadstropju, kavarniško dvorano
200 m² v pritličju in druge pritlič-
ne. S hotelom se da v najem ka-
varniško in vso opremo za sobe.
Glede pogojev se je obrniti na
banko »Zaječarska zadruga« u Za-
ječaru ali pa na Žitarsko Sijvar-
sko A. D. v Beogradu, Dobroč-
na 43. 1138

Pekarna

dobro ideoča, se odda z vsem in-
ventarjem zaradi lastniške bolez-
ni na Tržaški cesti št. 19 v Ljub-
ljani. 118

Žena z meseca

se vrača samo zaradi
nogavic „Dukra“

Najboljši domači proizvod.
Uvoz fin h ženskih nogavic
odveč. Nogavice „Dukra“
so bile razstavljene v Pa-
rizu in Barceloni. Svilnate
ženske nogavice „Dukra“
se ob vsakodnevem pra-
nju nosijo okoli 2 in pol
meseca. So jako dobre.
Tvornica „DUKRA“
Zagreb, Selska c. 21

LEONARD TREPPO

ujedinjene opekarnе d. d. v Karlovcu

dobavlja iz svojih najmoderneje ure nih tvornic

zidno in strešno opeko

v najboljši kvaliteti ter po najugodnejših cenah

Zahtevajte ponudbe! Zahtevajte ponudbe!

MEDNARODNI
VELESEJEM
V PRAGI

od
16. — 23.
marca
1930

Svetovni velesejem, na katerem so
zastopani narodi in države.
Znižana vožnja
za brzovlake in navadne vlake v Ju-
goslaviji 25 %, v Čehoslovaški 33 %,
v Avstriji 25 %.
Pojasnila in legitimacije daje:
Čehoslovaški konzulat, Ljubljana;
Aloma Company, Ljubljana,
Aleksandrova cesta 2.

Mramornato steklo

v različnih barvah in velikostih. 6—8 mm debelo
za obložitev kopalnic, toalet, hladilnic in kuhinj, za notranjo ureditev proda-
jalnih lokalov itd. je novost za Slovenijo.

Je masiven material brez glazure, kot steklo ne izgubi barve. Potrebne luknje se lahko vrtajo
v vseh premerih. Obložitev gladkih sten se vrši s specialnim klejem ali se pa pritrdijo plošče
z vijaki. — V zalogi ima in tozadnja dela izvršuje

„KRISTAL“ D. D. tovarne ogledal in
brušenega stekla.

Ljubljana VII (tel. 3075) — Centrala Maribor (tel. 2132) — Split

Izdeluje ogledala iz la zrcalnega stekla 5 1/2 do 8 mm debeline v vseh veličinah,
tudi v merah 300 x 200 cm in več, brušena stekla z okraski (ornamenti) ter upog-
njena stekla. Popravila oslepela ali sploh pokvarjena stara ogledala, izvršuje zaste-
klenje izločb in portalov z zrcalnim steklom 6 do 8 mm, s specialnim steklom 5 do
6 mm; vloga stekla v medenino (Messingfassungen), izdeluje pultne plošče iz 8 do
10 mm debelega zrcalnega stekla. — Ima na skladišču v vseh veličinah zrcalno ste-
klo 5 1/2 do 8 mm, tudi nadmočno 8 do 10 mm debeline, specialno steklo 4 do 6 mm,
ledenasto steklo 5 mm, alabaster steklo 9—11 mm, colška ogledala; vse po jako
zmernih cenah. Jamči za prvovrstno izdelavo vseh svojih proizvodov. — Zahtevajte
ponudbe!

Potrji v neutolažljivi žalosti javljamo vsem sorodnikom, prija-
teljem in znancem, da je naš iskreno ljubljani, nenadomestljivi,
skrbni soprog, brat in svak, gospod

KAREL PERHAVC

posestnik in major v pokoju

danes, dne 14. t. m. popoldne, v 57. letu starosti, nenadoma pre-
minul po kratki, mučni bolezni.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo ob 4. popoldne s
Trške gore na mestno pokopališče v Krškem.

Trška gora - Krško, 14. marca 1930.

Žalujoči ostači.

Likanje moške ali damske
obleke 18 Din

Moško, damsko garderobo najhi-
treje zlikaj, kemično čisti, teme-
lito pošije, na željo napravi novo
podlogo, tudi obrne

WALLET EXPRESS, LJUBLJANA

Stari trg 19.

Po obleko se pošije na dom. 1102

Odeje

blazine, vato, volno, puh izdeluje
in popravlja: Rožna ulica 19. 1127

Krušno moko

in vse mlevske izdelke ved-
no sveže dobite pri

A. & M. ZORMAN
Stari trg 32, Ljubljana.

Klavirji!

Svarim pred nakupom navidezne-
ga blaga, cenah klavirjev!

Kupujte na obroke

od Din 400—

prve svetovne fabrikate: Bösen-
dorfer, Steinway, Förster Hörl,
Stingl original, ki so nesporno
najboljši! (lahka, precizna meha-
nika). Prodaja jih izključno le sod.
izvedenec in biv. učit. Glasbene
Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3

Najcenejša posojevalnica.

L. Mikuš

LJUBLJANA Mestni trg 15

priloga svojo zalogo
dežnikov in solčnikov
ter sprehajalnih palic.
Popravila se izvršujejo
— točno in solidno —

I. Stjepušin

ZAGREB, Jurjevska 57

priloga najboljših
tambure, žice, skole,
partiture i ostale po-
trebitne za
sva glazbala. —
Odlikovan na
pariskoj izložbi
Cjenik franco.

MODROCE

la afrik močno blago Din 240.—
spodnje modroce, mreže, posteljne
odeje najcenejše kupite pri

RUDOLF SEVER

Marilini trg 2

Zahtevajte vzorce! 39/T

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja
v Ljubljani krepa oslabele, ma-
lokrvne, odrasle in otroke. 87-L

Browning pištrole

floberte, lovske puške, pištrole za straženje psov, lovske in
ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg šte. 9.

Revmatizem

Zahvalnica.

G. dr. Rahlejevu, Beograd, Sarajevska 70.

Podpisani sem prejel 1. t. m. dve steklenici Radio Balsa-
mice. Lek se je takoj po uporabi pokazal za vrlo dobro sred-
stvo proti revmatizmu. Zato se Vam tem potom najlepše
zahvaljujem in Vas prosim, da mi s povzetjem poljete še
dve steklenici. To je za dve drugi osebi, ker je več na revma-
tizmu bolnih.

Litija, 7. junija 1927.

Z velespoštovanjem
Fran Topolovek.

Lek **RADIO BALSAMIKA** izdeluje, prodaja in razpo-
šilja po povzetju laboratorij Radio Balsamika dr. I.
Rahlejev, Beograd, Sarajevska 70. Dobiva se po vseh
lekarnah.

Znižane cene!

Oglejte si igrače in avtomobile, male
zračne, bicikle, holenderje, male
avtomobile, živalne stroje, najmo-
vejša dvokolesa pnevmatiko itd.

Velika izbira. Prodaja na obroke. Cenik franco. »TRIBUNA«
F. B. L., tovarna dvokoles in ostalih vozilov, Ljubljana, Karlov-
ska cesta 4.

LOKAL

eden ali dva — skupno
40 do 80 m² na promet-
nem kraju sredi Ljublja-
ne 18 č m. Ponudbe pod
»Denar« na upravo »S.L.
Naroda«. 1088

Čudežni balzam!

Zahvaljujem se Vam za Vaš **Radio-Balzam**, kateri je res
pomagal, da so kurja očesa v treh dneh zginila. Pripo-
ročam tudi drugim. Z odličnim spoštovanjem Vaš hvaležni:
M. Svetec v Žerjavi, p. Črna pri Prevaljah.

Rešite se tudi vi: kurjih oces, bradavic, trde kože itd.
Lonček 10.— Din (predplačilo) ali Din 18.— na povzetje
pošlje:

R. COTIC, Ljubljana VII, Kamniška 10 a.

Najboljši češki blagovi

Zajamčeno čistovolneno
moške in damske blagove
zadnjih novosti za
pomladno in letno sezijo

razpošilja starorenomirana **ZALOGA TVORNIC**
SUKNA

Siegel - Imhof — Brno

Palackého tř. 12, Čehoslovaška.

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najsolidnejša
izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorci zastoni in
poštno prosto.